

It undeliverable returns to:
"GLASILO K. S. K. JEDNOTE"
 1951 W. 22nd Place,
 CHICAGO, ILL.
 Return Postage Guaranteed.
 The largest Slovenian Weekly in the United States of America.
 Issued every Wednesday
 Subscription price:
 For members, yearly, \$9.00
 For nonmembers, \$2.00
 Foreign Countries, . . . \$3.00
 Telephone: Canal 2487

GLASILO K. S. K. JEDNOTE

OF THE GRAND CARNIOLIAN SLOVENIAN CATHOLIC UNION

Entered as Second-Class Matter January 15, 1915, at the Post Office at Chicago, Illinois, under the Act of August 24, 1912.

ACCEPTANCE FOR MAILING AT SPECIAL RATE OF POSTAGE PROVIDED FOR IN SECTION 1103, ACT OF OCTOBER 3, 1917, AUTHORIZED ON JUNE 22, 1918.

No. 42.—Štev. 42.

Chicago, Ill., 20. oktobra (October), 1920.

Leto VI. Volume VI.

Največji slovenski tednik v Zruženih državah.
 Izhaja vsako sredo.
 Naročnina:
 Za člana, na leto \$9.00
 Za nečlana \$2.00
 Za inozemstvo \$3.00
 NASLOV uredništva in upravnništva:
 1951 W. 22nd Place, Chicago, Ill.
 Telefon: Canal 2487

Plebiscit na Koroškem izpadel v prilogi Avstrije.

NEZADOVOLJNI JUGOSLOVANI NASTOPILO Z OROŽJEM. NE PRIPOZNAJO PLEBISCITNE KOMISIJE.

Zeneva, Švica, 14. oktobra. — Brzojavke iz Celovca se glasijo, da so Jugoslovani skrajno ogorčeni nad izidom plebiscita, vršecem se dne 10. t. m. na Koroškem in da vsled tega zbirajo svoje čete na meji.

Na podlagi uradnega poročila zavezniške plebiscitne komisije je bilo v celovškem okrožju (pas A) oddanih 21,852 glasov za priklonitev k Avstriji, 15,096 glasov pa za Jugoslavijo.

AVSTRILJA SE VESELI ZMAGE.

Dunaj, 14. oktobra. — Danes se je na Dunaju in po vseh drugih avstrijskih mestih na sijajen način praznovalo zmago plebiscita na Koroškem. Podrobno poročilo glasovanja po občinah slove, da je izmed 51 občin glasovalo za priklonitev k Avstriji 31 občin. Dunajski časopisje daje laskavo priznanje in pohvalo zavezniške plebiscitni komisiji, da je tako pravično in nepristransko postopala pri tem plebiscitu na podlagi določbe St. Germanke mirovne pogodbe.

JUGOSLOVANI BAJE OSVAJAJO CELOVŠKO OKROŽJE.

Dunaj, 15. oktobra. — Dva jugoslovska bataljona sta vdrla v južno plebiscitno zono in okupirala več mest. To se je vršilo po končanem plebiscitu v pasu A, ki se je vršilo pod nadzorstvom zavezniške komisije. Jugoslovani so skrajno nezadovoljni, ker se je večina občin izrekla za združitev z avstrijsko republiko.

Pariz, 13. oktobra. — Dunajska vlada je naprosila zaveznike, da naj takoj ukrenejo potrebne korake v svrhu izpraznitve srbskih čet na koroškem ozemlju. Pri tem Avstrijci priporočajo, da naj se v to svrhu porabi eno brigado italijanskih pešcev, ki so nastanjeni v bližini Beljaka; to vojaštvo bi lahko dospelo v Celovec tekoma par ur.

Liga Narodov izjavlja, da je v tem oziru brez vsake moči. Edino sredstvo je po mnenju Londona in Pariza za evakuacijo srbskih čet na Koroškem to, da naj se Jugoslaviji zagrozi z londonsko pogodbo in takoj reši italjansko vprašanje v prilogi Italije neoziraje se na tozadevno stališče Amerike.

Mirovna pogajanja med Jugoslavijo in Italijo.

Belgrad, 11. oktobra. — Informacijski urad kraljevstva S. H. S. v Washingtonu. Danes je bila na ministrskem posvetovanju odobrena nominacija g. Trumbiča, zunanjega ministra in g. Ninčiča, trgovskega ministra, za pooblaščenega delegata pri prihodnjem mirovnem pogajanju z Italijo.

Albanci prosijo Italijo za pomoč.

Rim, 18. oktobra. — Albanska vlada je naprosila Italijo, da naj zasede Gorico v Albaniji in Argyro-Castro, nad južni meji Albanije, katere nameravajo Grki zavzeti.

Na to prošnjo je pa Italija nepovoljno odgovorila, trdeča, da bi bila okupacija onega ozemlja po Italijanih sedaj neprimerena.

Veliki izgredi v Italiji.

London, 16. oktobra. — Iz Rima se tukajšnjemu listu 'London Times' poroča o velikih izgredih, vršecih se dne 14. t. m. širom Italije po vseh večjih mestih.

V San Giovanni Rotondo je bilo pri tem ubitih devet oseb; v

Boloniji štiri, 14 pa nevarno ranjenih; istotako je bilo tudi več žrtev v Milanu. Spopadi med delavci in policijo so se vršili povodom splošne dnevne stavke.

V Boloniji so stavkarji s silo napadli tamošnje policijske barake pri čemer sta bila tudi dva policaja ubita. Jutri, ko se vrši skupen pogreb vseh padlih žrtev bo v mestu vse delo počivalo v znamenje sožalja.

V Milanu so izgredniki metali bombe na več znanih hotelov; poškodovan je med ostalimi tudi Cavour hotel, kjer je nastanjena angleška delegacija Lige narodov. — Poslopja in urade raznih socialističnih listov so stavkarji zapalili.

Splošna stavka v Italiji se je minuli četrtek vršila v ta namen, da bi italijanska vlada priznala sovjetno Rusijo.

Nemški radikali se upirajo zahtevam zaveznikov.

Berlin, 17. oktobra. — List 'Vorwaerts' prinša danes jako oster oklice na nemško vlado, da naj se ne uklone zahtevi odškodninske komisije zaveznikov s tem, da bi izročila Nemčija toliko glav živine. Vred sklepami mirovne pogodbe ima Nemčija sedaj izročiti Franciji 10.000 bikov in 500.000 krav; Italiji 11.150, glav živine; Belgiji 210.000 krav in Srbiji 157.000 glav živine.

Te dni se je vršil v Kasliju kongres večinskih socialistov kjer so sprejeli resolucijo, da se bodo obrnili na socialiste vseh dežel z ostrim protestom proti izročitvi tolikega števila živine zaveznikom, osobito pa Franciji.

Prva žrtev postne stavke.—Sinnfeinovec Mihael Fitzgerald, umrl je ječi.

London, 17. oktobra. — Mihael Fitzgerald, eden izmed enajstih Sinnfeinovec, katere je angleška vlada brez obravnave vrgla v ječo, je danes umrl za lakoto v ječi v Corku.

Navedene ni hotel tekoma 68 dni živati hrane. Župan mesta Cork MacSwiney in ostalih 10 Ireev so se vedno na postni stavki tudi že nad 2 meseca; vsi se nahajajo v zelo kritičnem položaju. Slučaj smrti Fitzgeralda je prvi v zgodovini moderne civilizacije na zapadu.

Novi državne volitve na Angleskem.

London, 17. oktobra. — Ministrski predsednik Lloyd George bo v kratkem razpusil parlament, ako generalna stavka premogarjev kmalu ne poneha, in če se tej stavki pridružijo še druge delavske organizacije. Število stavkujočih premogarjev na Angleskem je naraslo že na 1.000.000.

Lloyd bo skušal doseči sporazum med delavstvom in vlado potom kompromisa.

Francija bo vrnila cerkveno lastnino.

Pariz.—(Po N. C. W. C. News Service). Vprašanje ločitve cerkve od države v Franciji postaja zadnji čas vedno bolj ugodno za cerkev. V mnogih mestih in krajih se civilne oblasti več ne ozirajo na državno postavo ko je vlada zasegla vsa cerkvena posestva in vse cerkveno premoženje.

Iz urada gl. tajnika K. S. K. Jednote.

Pri zadnji konvenciji je bilo sklenjeno, da se vpelje pri Jednoti prostovoljna centralizacija bolniške podpore, če se v to prijavijo 500 članov in članice.

Do sedaj se je prijavilo za pristop v bolniški oddelk 12 krajevnih društev s skupnim številom članstva 647. Ker se je torej prišlo zadostno število članov in članic, zaradi tega se službeno naznanja, da se bo s 1. jan. 1921 pričelo s poslovanjem centralnega bolniške oddelka.

Vsa cenjena društva, ki nameravajo pristopiti v bolniški oddelk, se tem potom opozarja, da se kakor hitro mogoče odločijo in poročajo na glavni urad. Do konca decembra teleta se bo sprejemalo članstvo brez zdravniške preiskave, s pričetkom prihodnjega leta pa se bo zahtevalo za vsakega člana(ice) zdravniško preiskavo. Zato je priporočati, da se krajevna društva kakor hitro mogoče odločijo, se li hočejo s sruševati proti bolezni ali ne.

Za gl. urad K. S. K. Jednote:

JOSIP ZALAR, gl. tajnik.

Joliet, Ill. 16. okt. 1920.

Oranski uradni cerkveni tednik prinša vest, da je te dni občinski svet mesta Oran dal tamošnjemu škofu bivio palačo na razpolago. Istotako se je sklenilo tudi v mestu Aire, kjer je dobil tamošnji škof nazaj svoje škofijsko hišo in semenišče. V Morbihanu je mestna občina na javni dražbi za nizko ceno prodala semenišče St. Ane katero je tamošnji škof kupil. Tako tudi poroča kardinal Dubouis, da mu je dala oblast mesta Rouen veliko škofijsko palačo brezplačno na razpolago.

Junaški branitelj mesta Liege umrl.

Bruselj, 17. okt. — Danes je umrl general Leman, junaki branitelj belgijske trdnjave Liege za časa nemškega vpada. Pokojni general je bolehal le nekaj dni na pljučnici in je bil star 68 let.

General Ludendorff — prostak.

Berlin, 17. oktobra. — Bivši nemški general Ludendorff, ki se je tako hrabro branil v minulih vojni, se je nedavno preselil iz Berlina v Monakovo, na Bavorskem. Te dni je Ludendorff naprosil poveljnika tamošnje domače brambe, da naj ga vpišejo za prostaka te brambe, kar se mu je z veseljem dovolilo.

V slučaju kakih nemirov, bo bivši general Ludendorff sedaj prisiljen kot prostak s puško na rami stražiti ceste mesta Monakovo.

Pesem "Deutschland Ueber Alles" prepovedana na Nemškem.

Berlin, 17. oktobra. — Splošno znano nemško himno "Deutschland Ueber Alles" je policija po vseh javnih lokalah nemških mest prepovedala. Če pride še kedaj zopet na dan in v javnost, je — neznan.

Izvršil umor v New Yorku, bo kaznovan v Italiji.

New York, N. Y. 15. okt. — Ker italijanska vlada neče izročiti morileca Alfredo Cochoja, Združenim državam, ga bode italijansko kriminalno sodišče v Boloniji stavilo pred poroto letos dne 25. oktobra.

Navedeni Italijan je dne 13. februarja 1917 v New Yorku umoril solarico Ruth Cruger ter njeno telo zakopal v neko klet, kakar je pobegnil v Italijo.

Pojedelstvo v Iowi napreduje.

Des Moines, Iowa, 18. oktobra. — Zvezni poljedelski department poroča v svojem letnem izveščju o velikanskem napredku poljedelstva v naši državi Iowi. Tekom 1 leta od marca 1919 do marca 1920 se je cena obdelanih farm povprečno dvignila na \$63. pri akru.

Lepa nagrada.

New York, N. Y. 15. okt. — Ker sta si demokratska in republikanska stranka v laseh radi gotovih točk, označenih v Lig narodu, ki je ena izmed glavnih pogojev demokratske platforme, je glavni urad te stranke danes razpisal nagrado \$25.000 — za prvo nagrado in dokaz, da bi Liga narodov krajsala samostojnost Amerike. Ta razpis nagrade je osobito namerjen za republik. pred. kandidata sen. Hardinga, senator Johnsona, sen. Boraha, sen. Lodge in Huysa, načelnika republ. narodnega odbora.

Razprave ali dokaze je pošiljal pisnimen petom na 17 E. 41 St. New York, najkasneje do 22. oktobra.

Sodnikov za določitev bo 12 iz meščanskih krogov pod vodstvom prof. Irving Fisherja na Yale univerzi. Pravico do te razprave ima tudi vsak časnik, ali vsaka druga oseba, živeča v Združenih državah neoziraje se na njeno politično mišljenje.

Slovenski politikarji! Stopite torej na noge!

Bryanov nasvet bi bil zelo drag.

Washington, D. C. 14. okt. — Kake nazore ima bivši večni propadli predsedniški kandidat in apostol suše, William Jennings Bryan o dosegi svetovnega miru in odstranitvi vojne, je to danes v svojem govoru povedal na tukajšnjem kongresu "World Brotherhood". Bryan je dejal:

Nas, (ameriški) narod ima sedaj najlepšo priliko, da stori kaj dobrega za vesoljni svet in za dosego miru med številnimi narodi. Zavezniki nam dolgujejo okrog \$10.000.000.000 deset bilijonov dolarjev, katere svote ne morejo plačati. Ali bi ne bilo prav in lepó da bi Združene države zaveznikom ta dolg opustile? — Ker zavezniki nikakor ne morejo tega dolga sami plačati, bodo prisiljeni iskati finančne pomoči pri svojih neprijateljih in sovražnikih, kar bi lahko povzročilo ponovno vojno.

Op. stavca: Mr. Bryan! Ali boste vi plačali številne obveznice vojnega posojila? Ali ni že to dovolj, da je Amerika s svojim vojaštvom in posojilom pripomogla zaveznikom do zmage? Zdej naj pa zavezniške za to pomoč še tako sijajno nagradi z desetimi bilijoni!

Predsednik poljske republike odstopil.

Varsava, 15. okt. — Dosedanji predsednik poljske republike general Josip Piłsudski je podal danes svojo resignacijo, katero je vsled prošnje vlade začelo umaknil.

Predsednik Samuel Gompers na Ellis Islandu.

New York, N. Y., 18. okt. — Predsednik A. F. of L. Samuel Gompers je držal danes na tuk. naseljenem otoku dva govora. Najprvi je govoril ameriškim državljanom rekoč: "Eden izmed največjih problemov v Zdr. državah je spor med pojmom o svobodi in napredku napram tiranstvu in reakciji. — Gorje o nemu danedanes, ki bi skušal nastopati s tiranstvom in krivico proti številnim ljudskim masam v Združenih državah!"

V svojem govoru na novodošlo priseljenice, ki bodo deportirane je Gompers obžaloval čemu se glavni vzrokov deportacije pri-

AGITIRAJTE ZA K. S. K. JEDNOTE!

† Peter Mladineo.

Minuli teden se je po službenih opravkih zglasil v našem uradu g. Ivan Mladineo, načelnik Jugoslovske sekcije Ameriškega Rdečega Kriza. Naznanil nam je žalostno vest o smrti svojega brata Petra, ki je po dolgotrajnem bolehanju za jetiko dne 16. septembra t. l. umrl v svojem rojstnem kraju Pučišče, Dalmacija, star 35 let.

Pokojnega Petra Mladineo, dasiravno rodom iz Dalmacije, smo dobro tudi Slovenci poznali, ker se je za časa minule vojne mudil v raznih večjih ameriških jugoslovskih naselbinah. Do l. 1917 je pokojni P. Mladineo delal kot uradnik pri neki večji lesni družbi v Texas in Louisiana; zatem je bil nekaj časa zaposlen pri Narodnem Vijeću v Washingtonu, nakar je prevzel vodstvo jugoslovskega oddelka za javne informacije. Junija l. 1919 je odpotoval kot član Čikaške jugoslovske pomožne misije v staro domovino. V nadi, da si bo v domovini skrajno nevarno bolezen kaj izboljšal je iskal zdravja v vseh raznih domačih zdraviliščih; pa vse zaman, podleči je moral kruti morilki v svoji najlepši dobi. Iskreno sožalje njegovemu bratu. Lahka mu bode domača, dalmatinska gruda!

Predsednik Wilson rešil zamorko smrti kazni.

Washington, D. C. 14. okt. — Predsednik Wilson se je danes zavzel za zamorko Josipino Perry, katera bi morala biti jutri obešena vsled umora neke svoje tovaršice. Sodnija ji je kazen izpremenila v do smrtno ječo. Od leta 1865 ni bila v distriktu Kolumbija nobena ženska več obešena; zadnja, ki je visela je bila Mrs. Suratt ker je bila v zvezi z umorom bivšega pred. Abraham Lincoln.

Konvencija organiziranega delavstva države Illinois.

Galesburg, Ill., 18. okt. — Na tu se vršeci 38letni konvenciji države delavske federacije (Illinois State Federation of Labor) je pred. John H. Walker iz Springfielda priporočal sledeče točke:

Ustanovitev in pospeševanje delavskega časopisa.

Uvedba kooperativnega gibanja.

Izložba izdelkov delavskih organizacijah na vseh državnih razstavah.

Graba delavskega doma za glavni urad te federacije.

Oster nastop napram raznim detektivskim agencijam, ki so v škodo organiziranemu delavstvu.

Dalje je predsednik Walker v svojem govoru ostro napadal sedanji sistem profiterjev, pri katerem so delavci najbolj prizadeti.

Predsednik Samuel Gompers na Ellis Islandu.

New York, N. Y., 18. okt. — Predsednik A. F. of L. Samuel Gompers je držal danes na tuk. naseljenem otoku dva govora. Najprvi je govoril ameriškim državljanom rekoč: "Eden izmed največjih problemov v Zdr. državah je spor med pojmom o svobodi in napredku napram tiranstvu in reakciji. — Gorje o nemu danedanes, ki bi skušal nastopati s tiranstvom in krivico proti številnim ljudskim masam v Združenih državah!"

V svojem govoru na novodošlo priseljenice, ki bodo deportirane je Gompers obžaloval čemu se glavni vzrokov deportacije pri-

zadetim že v stari domovini ni pojasnilo.

Delavci postanejo delničarji velike jeklarske družbe.

Youngstown, Ohio. — Ravnateljstva velika Youngstown Sheet and Tube družbe se je odločilo na obroke prodati stotisoč delnic med 15.000 svojih uslužbencev; tekom 5 let bo vsako leto naprodaj 20.000 delnic a ne več kot 20 delnic skupaj za enega delavca. Tržna cena označenih delnic je danes \$85. — vsak delavec-delničar bo dobival letno poleg obresti še \$5. — bonusa na delnico.

Delavska opekarna.

Cleveland, O. 15. okt. — Na tu se vršeci konvenciji Mednarodne unije zidarjev je bil odobren predlog za zgradbo velike, lastne delavske opekarne v Chicagu, ki bo veljala \$2.000.000.

Označena unija namerava zgraditi to opekarno v svrhu odstranitve zaprek pri stavkah glede dobave opeke. Unija zidarjev ima že eno lastno opekarno v El Paso, Texas, ki prinša 15. odst. dobička na vloženo glavnico.

Tlačanstvo med premogarji v Alabami.

Indianapolis, Ind., 15. okt. — Vodstvo premogarske zveze U. M. W. of A. bo vložilo pri vladi Združenih držav ostro pritožbo za odpravo tlačanstva med premogarji v raznih okrajih države Alabama.

Strokovni list "The United Mine Workers Journal" prinša v svoji zadnji številki mnogo slučajev z dokazi, da v raznih premogarskih naselbinah države Ala. kjer so stavke še v polnem tiru, vlada še vedno staroško tlačanstvo. — Tako n. pr. je ondi najti mnogo rogov, ki so izdelani z visokimi ograjami in zastraženi z najetiimi kompanijami: t. j. policijski! Zavrni premogar, ki gre na delo se mora s posebno listino legitimirati; tako tudi ne sme nihče zapustiti premogovnika če nima kompanijske legitimacije. Družba Tenn. Coal and Iron Co. s svojo podružnico v Alabami ima vpeljano tudi "črno" listo nezaželenih ali odslovljenih premogarjev; ako prosi tak premogar za delo, ga družba odklone, ker ji ni po volji, ali ker ima že zabeleženeza na "črni" listi! to povzroča med tamošnjimi premogarji, da ne dobijo v celih državi Ala. dela.

Mnogo izmed teh je bilo odpuščenih iz službe, ker so baje agitirali za premogarsko unijo, kar pa ni bilo utemeljeno, ali resnično.

Ker se torej s tem premogarjem v Alabami kratki ustavno osebno svobodo, se je premogarska unija zavzela za odpravo tega modernega tlačanstva.

Konj na banketu.

Razne neumnosti, katere ignedajo bogati ameriški športniki pressegajo že vse meje.

Nedavno se je v Kanadi vršila konjska dirka v kateri je zmagal 3 letni žrebec "Man o War", kojega lastnik je Samuel D. Riddle iz Philadelfije. Gospodar konja je pri tej priliki dobil \$80.000 stave, ali nagrade vsled česar se proda tega konja za nobeno ceno, dasiravno so mu za to žival ponudili že \$400.000.

Srečni in ponosni lastnik bo svojemu zmagovalnemu konju priredil banket, na katero slavnost bo tudi konj povabljen. Spravili ga bodo po veliki uspejnjači v banketno dvorano.

DRUŠTVENA NAZVANILA IN DOPISI

NAZVANILLO.
Društvo sv. Jožefa št. 146 K. S. K. Jednote Cleveland, O., je na zadnji mesečni seji sklenilo, da se korporativno udeležimo korakanja in ob enem tudi veselice, ki jo priredi društvo sv. Antona Padovanskega v nedeljo dne 31. oktobra t. l.
Zatorej so vsi člani zgoraj omenjenega društva prošeni, da se gotovo udeležijo te slavnosti in veselice.
Pričetek korakanja ob 1:30 popoldne. Ob 2. uri odkorakamo v cerkev sv. Lovrenea, kjer bo razvite zastave dr. sv. Antona Padovanskega, ob 2:30 začete veselice v S. N. Domu v Newbtrgu.
S sobratskim pozdravom
John Petrich, tajnik.

Springfield, Ill.
Dne 8. oktobra smo s slovesni mi obredi položili k poslednjemu počitku 12letnega Jožefa Lamit, učena naše slovenske farne šole. Umril je za pljučnico in srčno ubo, previden s sv. zakramenti za umirajoče.
Vseh 120 učenec naše šole s šolskimi sestrami na čelu je v žalostnem slovesnem sprevidu spremljalo truplo svojega tovariša in součenca od Lamitovega doma do cerkve. Ker je bil rajni Jožek ministrant, je ob krsti korakal tudi 12 mašnih strežnikov v črni talarjih in belih "supleces". Krsto eso nosili štirj veliki dečki iz sedmega in osmega razreda.
Pogrebno peto sv. mašo za ranjega Jožeta je služil domači župnik F. S. Mazir in šolski otvoei so peli rekvijem.
Svetila večna luč prerano umrlemu! Iskreno sožalje Lamitovi družini!
Poročevalc.

Cleveland, Ohio.
Se nekoliko dni in prišel bo oni čas, katerega že marsikdo težko pričakuje. Mislim namreč 2. novembra, ko se bodo vršile volitve za novega predsednika Združenih držav. Glede tega rečem jaz samo tole kot delavec: "Ako hočemo prihodnja štiri leta delati po 16 ur na dan in po 25c na uro; potem volimo za republikanskega predsednika, senator Hardinga. — Pač je glede izbiranja kandidata in politične stranke vsakemu na prostó voljo dano; jaz bom volil za demokrata Coxa. — Toliko o tej zadevi.
Ja, tako je g. urednik. Samo to vam rečem, da zadnje čase imam tu toliko zdravnikov s "kuferčki" v roki in lepo oblečenih, da se človek poprašuje: kje in kdaj so vsi ti študirali? (Po noči in kake kleti, o. p. stavea). Idi te po tej, ali oni cesti, boste vedno srečavali ljudi s "kuferčki", ali "sešelmi" v roki. Kaj je pa v tem "kuferčku", to ni huda a ganjka. Tem zdravnikom sicer ne smemo reči M. D. (medicinar docteur) ali rekli bi jim lahko "M. S. D." (Moon Shine Deliverer) tudi primeren naziv, kaj ne. Veste to so one vrste gospodje kojih žene doma "rozinovca" kuhajo, njih možički ga pa okoli nosijo (pa tudi pijejo.) Včasih kakega izmed teh M. S. D. ujamemo. Pa, kaj zato? Iz enega se kar deset novih porodi. Najrje je pa to, če sosed sosedu prvega zatoži. Torej gospodje doktorji (M. S. D.) bodite zelo previdni!
Ponižno vprašanje: Ali tam kaj pri Vas tudi kaj špago (solnčni svit) ali "Jakata" kuhate? (Opomba ured. Mi spadamo v društvo protialkoholikov, zato ga na skoro vsaki 3 hiši (a ne pri Slovenceh!) kuhajo in zafajfo da ga je manj!)

In črnila zmanjkalo? Op. ured.) — Vedno sem čakal in zaledoval list da bi se kak bivši delegat izrazil o 14. konvenciji. V sled tega sem jaz odlašal za na zadnje.
Glede jolietške naselbine se moram izraziti, da sem že dosti krat čul o nji bolj slabo kritiko in izraze. Želel sem si, da bi se osebnopripručel o Jolietu in tamonjih naših rojakih. In ta želja se mi je meseca avg. izpolnila! V resnici se moram zahvaliti čenji, tukajšnjemu društvu Marije Magdalene št. 162 K. S. K. J. ker so me izvolile za delegata poleg tovariša in sobrata John Zulicha; kajti pomosna sva bila oha, ko sva zastopala na konvenciji najbolj napredno in največje žensko društvo naše dične Jednote. Ko sem bil po konvenciji pozvan na njih sejo, da sem jim poročal, kaj in kako smo sklenili za v bodoče, sem se čudil številnim članicam na seji; in še več, ko je šest članic stalo pred predsednico, sem vprašal če so mogoče one žene ali mladenke same nove članice? Dobil sem sledeči odgovor od zastopnice Mrs. Perme: "Danes imamo šest novih, za drugi mesec je pa zapet deset na novo predlaganih." Kako so bile vesele, da jim je dala 14. konvencija enakopravnost, da bodo na prihodnjem gl. zborovanju lahko same svoje društvo zastopale. Poglejmo omenjeno društvo, kako malo časa obstoji, pa ima že lepo število dobrih katoliških žena in deklet kot so članice društva Marije Magdalene št. 162 KSKJ. Poleg tega imajo tudi precej močno blagajno nekaj nad \$2500. — Poleg tega storijo veliko dobrega za tukajšnje faro sv. Vida; zatorej jim kličem: "Le tako nevtrajeno agitirajte še naprej za napredke društva in Jednote! In naloga naj bo vaša, ako se ni vaš mož ali otrok pri KSKJ., pogovorite se z njimi rekoč: "Jaz sem članica edine slovenske katoliške Jednote v Ameriki, naj bo torej cela moja družina zraven!" In vladal bo katoliški duh pri družini, na kar morete biti ponosne.
Pa preidimo v duhu zopet v Joliet, katerega sem že gori omenil. Takoj pri prihodu ne postaji dne 15. avg. pred konvencijo se mi je prijazno jolietško mesto zelo dopadlo; scasoma pa še bolj, da sem se ga takorekoč že privadil in bi bil kmalu pozabil na povratek ali vrnitev domov. To mesto je prikljčno majhno z našim Clevelandom, a zelo čedno in prijazno. Cerkev ima en narod lepše kot drugi. Vsa čast in priznanje gre pa seveda Slovincem, ker je njih velikanska cerkev sv. Jožefa najlepša izmed vseh drugih v Jolietu, pa tudi izmed vseh drugih po slovenskih naselbinah širom Amerike. Ko sem nekatere vprašal, če je kaj Ribničianov v Jolietu, sem dobil odgovor, da so in tisti živijo tam, so vsi dobri katolišani. Seveda jaz sem pri tem mislil vse drugače da so oni pomagali cerkev razriniti, kar pa nis, kajti skozi 2 tedna, ko sem bil v Jolietu, sem z marsikaterim govoril, pa nisem nikogar čul kaj zabavljie ali nasprotovanj napram cerkvi, kakor je to po drugih naselbinah grda razvada. Rekli so mi: "Mi smo složni in na ta način skuša sleherni kaj storiti za ugled in napredek naselbine." Tako složno tudi delujejo jolietška društva. Sleherni izmed navzočih delegatov mora dati priznanje jolietским društvom ča tako sijajen sprejem in tako veliko njih požrtvovalnost. Osobito moram omeniti tamošnje žensko društvo sv. Genevieve št. 108, vsa čast predsednici Mrs Struna, Mrs Golobič, ostalim dohormnicam in vsem članicam, ki so se trudile in postregle delegatom, osobito pa Mrs Golobičev za njeno gostoljubnost ter postrežbo vsem delegatom iz Clevelanda. Hvala Vam torej še enkrat. Bodite prepričani, da na prihodnji konvenciji v

Clevelandu, bomo mi in tukajšnja društva skušali enako povrniti; to vam zagotovimo že sedaj. Srečno dal Bog, tedaj dobro letino na polju in v naših ohlajkih vinogradih, za vse bo najboljšje preskrbljeno!
Kar se tiče konvencije, je bilo vse lepo in častno; samo žalibog, da je prišel oni prepri, katerega ni bilo potreba. — Videl sem vse se le obraze; videl sem mil. škofa Trobea, videl sem častitljivega starčka Msgr. Buh-a, in vesel sem bil, ko sem segel v solvasemu starčku v roko. In kako lepe zlate nauke nam je dajal v konvenciji dvorani Msgr. Buh! Pred vsem nam je svetoval sledeče: "Delujte na to, da bodo vsi slovenski duhovniki člani K. S. K. Jednote! Ljubite se med sabo kot pravi bratje in vladal bo mir v vaših farah, v vaših družinah vedno in povsod, kjerkoli boste hodili po svetu in doma. In le ena vera naj bo pri vas. Oklenite se katoliške Cerkve v katero zabajate. Prosite in molite, da vas ljubi Bog ohrani pri zdravju ter v katoliški veri. Zaupajte v Boga in v Marijo v vseh nadlogah, težavah" itd. — so nam povedali 88 letni starček Monsignor Buh. — Bog naj Vas živi še lepo vrsto let in da bi Vas zopet videli na prihodnji konvenciji v Clevelandu; moja želja je tudi, da bi videli na prihodnji konvenciji vse ameriške slovenske duhovnike kot naše sobrate, ali člani K. S. K. Jednote. Kajti naša Jednota je edina katoliška podporna organizacija v Ameriki in kot taka mora, še naprej ostati Marsikomu izmed nas bi bilo gotovo žal ako bi nasprotniki skušali tej naši organizaciji kaj škodovati misleči, da je K. S. K. J. samo podporna organizacija, kar pa ni res, ista na podlagi svoje ustave goji tudi spoštovanje do sv. vere med svojim članstvom. Kdor torej noče biti z nami, naj se drži proč od nas mi se bomo pa od njega; omahljivec in lažnikov ne maramo v svoji sredini. — Pred vsem pa bodimo saj mi katoliški Slovenci odkritosrni, edini in vdani drug drugemu. Držimo se zlatih besed našega božjega Učenika: "Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe!" in na ta način smemo zreti v najlepšo bodočnost naše čislane K. S. K. Jednote.

Če prišel predstave ob drugi uri popoldne in sicer točno, pri zadnji predstavi je bilo nekoliko zakasnjeno valed gotove zapirke, po igri ples in prosta zabava. Pri igri in sploh pri celi prireditvi sodeluje vsem Slovincem dobroznani orkester g. Petra Ahačiča iz Jolietta. Vstopnina je ista, kot je bila zadnjice, namreč za odraslene osebe po 75c, za otroke od šestega pa do 14. leta pa 15c.
Za vsakovrstno najboljše potrebo bo najbolje preskrbljeno, kot za hladilne pijače in dober prigrizek, ki se bo dobil v kuhinji v pritrilju po končani predstavi.
Apeliram na vse rojake v Chicagu in bližnji okolici, da se udeležijo te prireditve v največjem številu, in da na ta način podpirajo to dramatično društvo moralno in gmotno, da bo lahko delovalo po začetni poti, t. j. da bo vpriizarjalo lepe, podučne in poljubne drame in igre sploh. Pomisliti moramo na to, da bi se bilo posebno častno za tako veliko slovensko naselbino kot je v Chicagu, ako bi ne mogli vzdržati eno dobro dramatično društvo; dočim imajo veliko manjše naselbine kako podobno društvo. In da potrebujemo kako tako društvo, ne more nihče utajiti. Spoznati je iz tega, da rojaki zelo radi pohajajo v kinematografska gledališča, v katere znosijo precej denarja in največkrat gledajo slike, v katerih se zasmehuje delavstvo ali pa realno življenje postavlja na glavo, poleg tega si pa gledalci še kvarijo svoje oči. Vsak treznomislec človek mora priznati, da je škoda časa in denarja, pohajati v kinematografska gledališča in opazovati slike, ki se navadno kregrajo z zdravo pametjo. Ako že hodimo v taka gledališča, toliko bolj bi pa morali obiskovati predstave, katere vpriizarja slovensko dramatično društvo, ker predstave, katere vidite tukaj, so v resnici, povzete iz ljudskega življenja, in katere lahko vsakdo razume. Ne bi bilo častno za nas vse, ako bi ne mogli vzdržati eno tako društvo in poleg bi pa zabajali v kinematografska gledališča in podpirali velepodjetnike, ki so se zakleli, da umitijo vsako delavsko gibanje. Kajti velepodjetniški interesi so osvojili tudi že kinematografska gledališča in te izrabljajo za svojo propagando v boju zoper delavstvo. In taka gledališča naj bi podpirali slovenski delavci! Ali imamo kaj užitka od kinematografskih predstav? Nobenega. Od dramatičnih predstav pa vedno.
Mogoče se bo kdo izgovarjal, da je vstopnina za te dramatične prireditve previsoka in da so kinematografska gledališča cenjja. Ni res, rojaki. Pomislite samo na to, da predstava v kinematografskih gledališčih traja navadno okrog dve uri in za predstavo mora vsak plačati najmanj en "kvoder" in ki je velikokrat sama domišljija kakih razgretih možganov. In prireditve slov. dramatičnega društva, kot je na programu pa traja do osem ur in je dramatična predstava in poleg pa še ples, pri katerem igra prvovrsten orkester. Valed tega se ne more nihče pritoževati glede "previsoke" vstopnine, ker ni.
Rojaki, ako bode te vi podpirali to dramatično društvo, bodite prepričani, da bo to društvo vršilo v polni meri svojo dolžnost, namreč, da bo vpriizarjalo najboljše dramatične predstave, katere bo le mogoče dobiti. Društvo nima nobenih dobičkaželjnih namenov, ampak da do rojakom to, kar želijo. Čim bolj bodo rojaki podpirali društvo s tem da bodo zahajali k prireditvam, tem boljše dramatične predstave in tudi z manjšo vstopnino bo nudilo društvu.
Še enkrat najljudneje vabim vse rojake v Chicagu in bližnji okolici, da se udeležijo te predstave. — P. B. korespondenčni tajnik.

Med eno izmed najbolj glavnih vrst živil moramo prišteti tudi vsej pravici tudi sadje, ali ovočje. In ker živimo baš v jesenskem času, dobi sadja in ovojja, radi tega prinašamo naslednji članek v nadi, da bi se ovočje in sadje tudi med našim narodom bolj udomačilo in postalo vsakdanja hrana, ali okrepiilo.
Prvi naravoslovec in znanstveniki so delili človeško hrano v tri razrede. 1) hrano ali živila, ki vsebujejo maščobo (surovo maslo, živinsko mast, orehovo maslo itd.) II.) Hrano ki vsebuje protein (meso) in III) hrano, ki vsebuje ogljikove hidrate (sladkor, škroba itd.) Ta trivrstna hrana je v obče za delovanje človeškega telesa najbolj potrebna ker mu nadomestuje zavrčke, ker mu daje moč, in ker mu daje toploto. Pri tem je pa potreba človeškemu telesu še drugih jedil z mineralnimi snovmi, ki zabranjujejo holerzi v telesu; te snovi nazivajo učenjaki "vitamine" in največ teh snovi se nahaja v različnem sadju.
Med različnim sadjem ima največ te kemije snovi paradižno jabolko (tomatno) in oranža. Kdor je prijatelj ovojja te vrste, tega se ne bo rada prijala ka: a bolčen, ker sok paradižnika in oranže zabranjuje kako infekcijo v človeškem telesu.
Osobito je priporočati oranžni sok dojenčkom in malim otrokom, po tri žlice na dan, odraslim otrokom pa po več. Oranža je najboljšje sredstvo, da dojenčli lažje prebavijo hrano ker jim zabranjuje strjenje mleka v želodčku, kar mu povzroča krče.
Druga, nad vse važna vrsta sadja je jabolko. Uživajte zrela jabolka s kožo vred že na tešče zelodec in zvečer. Razvada, da ljudje jabolko pred uživanjem radi olupijo ni umestna; kemiki so namreč dognali, da ima jabolko baš pod kožo najbolj redilne snovi. Dobro je jabolko pred uživanjem umiti in očistiti vseh bacilov. Jabolko, najsi bo sladko, ali kisló, daje pred vsem umestno hrano možganom. Osobito nervozni ljudje ali oni, ki o-

Uživajte sadje!
pravišajo duševna dela naj bodo veliki prijatelji jabolka.
Kakor jabolka, tako je tudi s hruskami. Par užitnih hrušk pozivi človeka in mu celo uteši željo. Poleg svežega sadja, je priporočati tudi ukuhano, ali konzervirano sadje, katero naredijo gospodinje same doma. Ukuhano sadje, ki se prodaja v kangljah ali kositrenih škatljah je lahko pokvarjeno, ako ni škatlja dobro zaprta in tako sadje je celo strupeno. Strup se naredi kaj rad pri konzerviranih olivah in koruzi, ki je v škatljah; dosti je bilo že ljudi zastrupljenih, ki so uživali tako pokvarjeno ovočje.
Dasi ravno sta v ljudskem govoru fižol in grah priprosta jed, se jima mora dati prvenstvo glede redilnih snovi. Osobito leča prekaša vse drugo hrano. Zdravniki so namreč dognali, da je leča bolj redilna kot telečje meso. Človek, ki bi dan na dan užival lečo, bi se naenkrat zredil. Res škoda, da je leča tu v Ameriki bolj nepoznana in precej draga. Čelja in Moraveci so največji prijatelji leče, zato je pa vsako leto največ pridelajo in pošiljajo celo v inozemstvo.
Letos je sadje v Ameriki zelo dobro obrodilo; zdaj je sezona sadja. Gospodinje! Vsikdar, ko greste v prodajalno, ali na trg, napolnite si košare s tem, ali o nim sočijem in dajte ga na mizo. Prvič je isto primeroma ceneje kot meso, drugič je pa veliko bolj redilno, ali zdravo. Kdor zmore, naj si preskrbi za zimo s primerno količino lepih jalok, hrušk in paradižnikov, pa si bo marsikak dolar pribralil, katerega bi moral plačati lekarnarju in zdravniku.
LISTNICA UREDNIŠTVA.
Deklarant: — Dodatno k našemu zadnjemu pojasnili glede pridobitve drugega državljankega papirja vam še tole omenjamo: Inozemec, ki je za časa minule vojne pri registracijah zahteval oprustitev od vojne službe vsled tega, ker je tuje, tudi ne more postati ameriški državljan. Oblasti imajo vse take strahopetneže dobro zabeležene, da jim tega ne more nihče utajiti. Tudi Slovincem je v tem dosti prizadetih.

VABILO.
Slovensko Dramatično Društvo
V CHICAGU, ILL.
vprizori v nedeljo popoldne 31. oktobra t. l.
v dvorani Č. S. P. S., 1126-30 W. 18th St.
— ljudsko igro —
DESETI BRAT,
drama v 5. dejanjih, po Josip Jurčičevem romanu spisal
Fran Govekar.
OSEBE.
Benjamin Gornik, graščak na Slemenicah... Filip Godina
Manica (njegova otroka)... Julia Kočevar
Balček (njegov otroka)... Lincoln Zavertnik
Dolef Gornik, graščakov brat... Peter Bernik
Lovro Kvas, cand. prof. odgojitelj... Frank Bieek
Peter Piškav, graščak na Polesku...
Marian, njegov sin... Frank Zonta
Vencelj, okrajni zdravnik...
Marička, njegova hči... Rozi Kordeš
Mežon, okrajni sodnik... Frank Udovič
Zmuzne, ljudski učitelj... Anton Puc
Andrejček Krivec... Martin Judnič
Neža, njegova žena... Mary Jugovič
Franica, njuna hči... Mary Arnes
Obršček, gostilničar in župan... Frank Udovič
Peharček, kmet... Joe Kocijan
Matevžek, kmet... Jos. Mihelič
Miha izpod Gaja, kmet... Anton Puc
Dražarjev Francelj, kmet... John Darovec
Martin, deseti brat... John Olip
Krjavelj, kočar... John Gradšnar
Kos, sodni pisar... Martin Judnič
Godi se v polpreteklem času na Dolenjskem.
Pričetek predstave ob dveh popoldne.
Po igri prosta zabava in ples.
Pri predstavi in plesu svira Peter Ahačičev orkester.
VSTOPNINA: Za odrasle 75c. :: Za otroke od 6 do 14 leta 15c.

AGITIRAJTE ZA K. S. K. JEDNOTO!

Glavne volitve 2. novembra.

Važno za vsakega volilca in volilko v Chicagu!

Balotna lista pri letošnjih glavnih volitvah dne 2. novembra bo precej dolga. Iz uradne objave okrajnega klerka posnemamo, da bo treba ta dan voliti kandidata za sledeča mesta:

29 elektorjev za predsednika in podpredsednika Združenih držav; 1 zveznega senatorja; 1 governerja; 1 podgovernerja; 1 državnega tajnika (za Ill.); 1 auditorja (drž. računovodjo) in 1 državnega blagajnika; 1 generalnega pravdnika. 1 klerka vrhovnega sodišča; 2 zastopnika v kongresu (State at Large); 3 nadzornike illinoške državne univerze; po enega zastopnika v kongresu iz vseh deset kongresnih distriktov; 2 sodnika za okrajno sodišče Cook okraja; 1 klerka prizivnega sodišča, prvi distrikt; po 1 državnega senatorja iz senatorskega distrikta št. 2, 4, 5 in 6; po tri zastopnike za generalno zbornico (assembly) iz sledečih senatorskih distriktov 1 do 7, 9, 11, 13, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31; 3 nadzornike sanit. distrikta mesta Chicaga; 1 državnega pravdnika Cook okraja; 1 okrajnega sodnika. 1 rekorderja listin za Cook okraj; 1 klerka okrajnega sodišča Cook okraja; 1 klerka višjega sodišča Cook okraja; 1 koronerja Cook okraja; 2 asesorja za okraj Cook; 1 člana za Board of Review za Cook okraj in 1 okrajnega zemljemerca.

Dodatno k temu pridejo na splošno glasovanje še sledeče točke: 1) Uvedba nove bančne postavice; 2) Ali naj se v Chicagu še zanaprj v poletju premrja čas glede štedenja svetlobe? 3) Predloga za razdelitev mesta Chicaga v 50 volilnih okrajev (wards) namesto dosedanjega števila 35; ali naj ima vsak tak okraj po enega aldermana (namesto dosedanjih dveh) in ali naj se mestnega klerka ter mestnega blagajnika voli na 4 leta? 4) Ali naj se voli aldermane namesto na 2 na 4 leta?

Glede teh dodatkov priporočamo slovenskim volilem sledeče: Glasujte za prvo točko, da naj se uvede novo bančno postavico, na vse ostale tri točke se pa ni treba ozirati ter glasujte proti uvedbi istih.

Volilni uradi dne 2. novembra bodo odprti od 6. ure zjutraj do 4. ure popoldne. Slehnji slovenski volilec in volilka našega mesta, tako tudi širom Združenih držav (naj stori ta dan svojo važno državljansko dolžnost s tem, da gre na volišče in da odda svoj glas za onega kandidata, katerega smatra po svojem prepričanju za boljšega.

ČEMU LIGA NARODOV NE BO USPEŠNA?

Minuli teden se je mudila v Chicagu sloveča ameriška igralka in operna pevka Lillian Russell, ki se je zadnji čas tudi prikloplila agitatorjem za republikansko stranko.

V Blackstone hotelu, kjer je bila nastanjena, jo je kmalu po prihodu v Chicago obiskal poročevalec dnevnika "Chicago Daily News" ter jo prašal, kaj misli o nameravani Ligi narodov?

O tem se je Miss Russell sledeče izrazila: "Liga narodov ne bo nikdar imela, ali dosega željenega uspeha, ker so ligasi v nji popolnoma Boga prezrli. V Ligi narodov ni niti besedice o Bogu omenjena. Kakor znano, vsebuje znanana naša deklaracija neodvisnosti v prvem odstavku besede, da je dal Stvarnik vsem ljudem gotove neodtujljive pravice (that they (all men) are endowed by their Creator with certain inalienable rights); dalje najdemo v tej deklaraciji ob sklepu še sledeči stavek: — "with a firm reliance on the protection of Divine Providence we mutually pledge" (S trdnim zaupanjem v zaščito Božje Previdnosti obljubujemo medsebojno itd.) — Liga narodov pa naravnost ne priznava Višjega bitja, ker je označbo istega popolnoma izpustila v svojih pravilih. Kako lepo bi bilo, ako bi se bil udeleževal mirne konferenca tudi kardinal Mercier!

In Mr. Wilson, začetnik Lige narodov je bil mnenja da prisrčnosti Boga ni potreba. Mislil je celo, da bo Ligo narodov sari,

ali po svoji mogočnosti brez božje pomoči izpeljal, oziroma uredničil. Jaz pravim, da gre baš radi tega pri Ligi narodov vse napačno in tako počasi naprej, dokler ta liga ne bo za vedno zaspala." Gdč. Russell, prav ste imela!

VSAK AMERIŠKI VOJAK ZNA:

da je bila skoro polovica denarja, kojega je prispevala za vojno — vsled nepravilnega postopanja kongresa in uradništva sedanje administracije — nalašč napačno uporabljena.

Vsak vojak zna, da razna taborišča niso bila v prvi vrsti namenjena za vezbanje vojaštva, ampak zato, da so imeli oni kraji finančne koristi.

Vsak vojak zna, da razna tabore tovarne, municije zgrajene v jednake namene; pri izdelovanju streliva so imeli tovarnarji največ dobička; municija je bila za uporabo zelo slaba.

Vsakemu vojaku je znano, da se je skoro polovico denarja, namenjenega v vojne svrhe potrošila v razne druge namene potom koritastva.

Vsak ameriški vojak bo ta dejstva pri letošnjih novembarskih volitvah vpošteval in ne bo več volil kandidatov demokratske stranke. — "Chicago Tribune".

KOLIKO JE DRŽAVA ILL. PRI POMOGLA V MINULI VOJNI?

Na podlagi uradne statistike posnemamo sledeče podatke koliko je naša država Illinois pripomogla v minuli vojni.

Illinois tvori tretjo največjo državo naše Unije z 6,485,098 prebivalci, ali odstotkov izmed celokupnega števila Združenih držav. Pri razpisih raznih vojnih posojil in prodaji vojno-varčevalnih znakov so Illinoisčani podpisali 7.5 odstotkov narodnih vojnih posojil v znesku \$1,650,000,000; poleg tega so darovali \$45,000,000 v dobrodelne vojne namene; za Amer. Rdeči Križ; za Y.M. C. A.; za red Kolumbovih vitežov itd. Farmarji države Illinois so leta 1917 in 1918 pridelali največ

poljskih pridelkov izmed vseh ostalih držav.

Več kot 50 odstotkov, ali polovico živil (provijanta) za ameriško armado se je nabavilo v naši čikaški coni.

V državi Illinois se je prijavilo 700,000 žensk k državnemu obrambnemu svetu (State Council of Defense) in na tisoče k drugim dobrodelnim organizacijam.

V minuli vojni je padlo 5000 vojakov iz naše države; 351,153 jih je služilo v armadi in pri prostornici; izmed teh se jih je prostovoljno prijavilo 163,143, potrjenih je bilo pa 188,010; skupaj je bilo registriranih na podlagi naborne postavice 1,572,747. Izmed števila vseh vojakov in častnikov naše države Illinois je bilo 400 odlikovanih z zaslužnim vojnim križcem (D. S. C.)

Združene države ne odobravajo rusopoljske pogodbe.

Washington, D. C. 14. okt. — V kolikor se iz merodajnih krogov doznava, ne bo ameriška vlada na noben način priznala pogodbe, sklenjene med Poljsko in sovjetsko vlado Rusije. Vzrok pri tem navaja ta, da ni pravilno razkosati rusko ozemlje po ukazu sedanje ruske vlade brez dovoljenja ruskega ljudstva.

Poziv Dr. Goričarja Amer. Jugoslovonom.

"Jaz vas odkritosrešno pozivam, dragi prijatelji, da do skrajnosti podpirate republikansko stranko, posebno pri bodočih volitvah". Piše Joseph Jarušek, slovenski časnikar.

Dr. Joseph Goričar, ravnatelj slovenske divizije Republikanskega Narodnega odbora, jako znan slovenskemu narodu v Ameriki potom svojega požrtvovalnega delovanja za slovensko stvar, je razposlal petnajststosešim slovenskim organizacijam v Združenih državah naslednji poziv, ki bo istočasno natiskan v vseh slovenskih ameriških listih, namenjen v podporo republikanski stranki:—

Genjeni:— Tekom cele dobe svetovne vojne sem posvetil vse svoje prizadevanje, da pridobim prijateljstvo Združenih držav napram borečim se in trpečim Slovanom ter da zgradim in napravim trajno vez sloge med ljudstvom tega velikega naroda in plemenom, katerega potomec sem. Ti ideali so bili temelj moje knjige. Notranja zgodba avstro nemške intrige. V nji sem namignil na bodočnost vzhodne Evrope kot na trajno zvezo slovenske federacije, ki naj bi bila podlaga bodočih združenih držav Evrope. — Isti ideali so me vodili, ko sem osnoval Ameriško-slovensko družbo, ki je bila pred kratkim organizirana. Mr. Alfonz Mucha, eden največjih slovenskih umetnikov, načeljuje tej družbi kot predsednik. —

—

FILM O JUGOSLAVIJI.

Ameriški Rdeči Križ je dal reproduirati nekoliko jako zanimivih kinemotografičnih slik, ki pričajo o delovanju Ameriškega Rdečega Križa v Jugoslaviji. Slike so jako zanimive, ker kažejo razne pokrajine in dajejo pojem o bedi, ki je vladala v nekaterih okrajih v Jugoslaviji.

Film nas vodi na krasno dalmatinsko obal, kjer nam predčuje divno panoramo mesta Splita. Zasedujemo izkranje zalogo iz parnikov Ameriškega Rdečega Križa. Od tu nas vodi film v razne kraje Dalmacije, Bosne, Srbije in Črnogore, kjer prisostvujemo razdeljevanju živil in oblek med najpotrebnejše, zlasti med sirote. Čarobni solnčni zatoč ob Jadranskem morju zaključuje zanimiv film.

Tekom kampanje za vpisovanje članov Ameriškega Rdečega Križa v prihodnjem mesecu se bo ta film razkazoval po raznih mestih, zlasti povsod tam, kjer biva večje število Jugoslovancev. Film bo izvršen v redno predstavo takih kinemotografičnih gledališč, ki se nahajajo blizu večjih jugoslovanskih naselbin v dotičnih mestih. Rojaki, naj pazijo, da ne zamudijo te prilike, ko se bo predstavil film v njihovi naselbini.

tujemstvu, in dasi so njih srca krvavela trpljenja, je njihova ponuditev onega, kar jim je bilo najdražje na svetu, bila izvršena radevolje, ker je bilo dano v namen varstva in čast naše priljubljene države.

Toda one ne odobravajo določb, ki od njih zahtevajo, da dajo podobne žrtve, ki naj služijo inozemskim spletkam ali imperialističnim sklepom. — One ne bodo dopustile, da se njih sine pošlje daleč stran v tuje dežele, kjer bi se naj borili in umirali, če jih ne kliče njih lastna dežela nego bi to ukazovala liga, ki jo vodijo in kontrolirajo inozemske vlade.

One vedo, da čas naroda NI obvezana v tem paktu tajnih intrig in temnih posvetov; da liga narodov ni olajševalna pot do miru temveč poskakujoča vriskajoča osa, ki vodi v brezno nesgod in vojno brez konca.

Ameriške ženske so zveste in napredne Amerikanke, zanesljive varovavke svojega doma in svoje zastave. One bodo pazile na to, da bo Stara Slava zopet postala znak, ponosen in čaščen, polne ameriške neodvisnosti, moči in napredka kot svetilna zvezda vsemu svetu. One bodo volile, da jo postavlja v dobro oskrbo republikanskih zastavonoš:

Hardinga in Coolidgea.

Republican National Committee

Kot so ženske iz Maine volile v septembru, tako bodo tudi ženske naroda volile v novembru.

Podelitev državljanstva ženstvu v Ameriki bo naredilo modro in patriotično rabo visoke privilegije, ki jo bodo vršile prvič ženske v vsaki državi v deželi: One bodo volile za republikanske zastavonoše: Hardinga in Coolidgea.

Ker ženske vedo: Da se je največje socijalno in človečansko reformo, ki se jo je izvilo odkar se je sužnja osvobodilo, je zrelost vspeh svobodomiselnega amerikanizma; pravičen in napreden duh ter modro in dalekovidno državninstvo republikanske stranke.

One vedo: Da republikanska stranka je bila glavna voditeljica in uplivna zastopnica tudi vseh drugih reform za varstvo in za izboljšanje življenskega stanja žensk in otrok naše dežele: Doma, v šolah, tovarnah in tvornicah.

One vedo: Da se državni zastavonošitelji in izbrani zastopniki republikanske stranke zavedajo, da veliko ostaja za izvršiti še in preskrbeti načinov in sredstev za vzdrževanje zdravja ter dobrotija naših žensk in otrok, in da bo Hardingova administracija zanesljiva v največjem pomenu s sodelovanjem in pomočjo naših patriotičnih žensk; da se dosežejo potrebne in pravilne družabne reforme.

One so dale več v času velike vojne kot kdorkoli izmed nas, ker ni večje žrtve kot je ona matere, žene in ljubimke. Njih navdušenost in neutrudljiva gorečnost je delala čudeže v popravil zanemarjenosti kratkovidne in sanikerne vlade, ki so skrbele za zdravje in udobnost svojih dragih, ki so se borili in krvaveli v

Moja sedanja služba pri republikanski stranki kot ravnatelj slovenskega delovanja je čisto naraven in logični korak pri delovanju v tej smeri mišljenja in delovanja. To delo sem prevzel v čisto nesebičnem zmislu ter posvetil te ideale za pridobitev vsakega Amerikanca tukaj rojenega ali potomca slovenske krvi.

Odkritosrečno vas pozivam, moj dragi rojaki, da podpirate do skrajnosti republikansko stranko, posebno pa pri bodočih volitvah. Poleg tega vas resno prosim, da prečitata ta moj poziv na prihodnji seji VAŠE ORGANIZACIJE, da ga bodo slišali vsi člani. Treba se je zavzeti za ameriško stran, mi ne potrebujemo razkrojbe in cepljivcev. Jaz sam sem sin slovenske matere, sedaj pa, kot Amerikanec, smatram samega sebe kot člana ameriškega naroda. To štetim posebno v tem trenutku, ko se bo odločilo o važni stvari — Ligi narodov — v zgodovinsko-političnem boju med republikansko in demokratsko stranko. —

Jaz sem popolnoma prepričan, da je republikansko stališče glede te velike zadeve pravilno in dobro, kajti republikanci se zavzemajo za čisti ameriški princip. Mi Amerikanci kot državljani sveta, smo izpolnili svojo dolžnost, ko se je bližal svet eni največjih kriz leta 1917. — Dolžnost nas je prisilila k posredovanju. —

Naš pokojni polkovnik Roosevelt je ugotovil jasno in čudovito v svojem saratoškem govoru: — Mi moramo dvigniti speči meč Slovanov v Centralni Evropi proti nemški nevarnosti; mi moramo vstanovi velike dobrostoječe države Poljakov, Čehoslovakov in Jugoslovancev." Kljub temu se pa nočemo in ne moremo vmešavati v čudne spore in prepire, ki so posledica vojne, ki so obnem tudi trajni gorjilci vojne v Evropi. Amerika potrebuje v prvi vrsti notranji mir. Vse svoje sile mora koncentrirati v veliko nalogo povojne rekonstrukcije. Ameriški narod se ne sme pripraviti in boriti med seboj vsled izključno evropskih problemov. — Take razmere bi pa nastale v našem narodu, če bi podpirali Ligo narodov v njeni sedanji obliki. To bi povzročilo nadaljno zlorabo energije, katero vsi potrebujemo za razvite naših lastnih virov in za obnovo naše lastne dežele. —

Tekom svetovne vojne je demokratska stranka potrošila na milijone dolarjev ameriškega narodnega bogastva. — Če ji damo priliko, da ostane še štiri leta pri vodstvu, bo potrošila možgansko energijo milijonov sinov in hčera naše dežele kot tudi drugod. Te potrate mora biti konec. Naša energija, naši viri in vse, kar imamo, mora biti posvečeno veliko večjemu in plemenitejšemu namenu kot so brezplodni prepriki glede kompliciranih evropskih vprašanj. Posvečeno mora biti pravemu ameriškem produktivnemu in konstruktivnemu delu. Od teh uspehov bo celo Evropa dobila svoj del ter uživala njihov blagobit ob pravem času. —

Jaz verujem ter sem prepričan, da boste kot Amerikanec trezno premislili in do skrajnosti preresetali ta moj poziv ter ga delili z vsemi člani vaše organizacije s tem, da ga boste objavili v svojih lokalnih listih. — Priložil sem platformo naše stranke ter jo bom poslal vsakemu članu, ki se zanima zanjo in mu dal na razpolago razno drugo literaturo, če mi pošlje svoj naslov. Oni moji prijatelji, ki hočejo imeti govore v prilog republikanske stranke, bodo dobili na prošnjo Republikansko Vsebinsko Knjigo za leto 1920, ki vsebuje vsa dejstva glede republikanske stranke in njenega programa. —

Prisrčno želim izvedeti, da ste z nami, moj dragi prijatelj, zastonj z drugimi člani vaše organizacije. — Zelo bi me veselilo, če bi mi v čimprej poslali svoj odgovor. Z veseljem vam bom na razpolago v vseh ozirih, če boste vi ali vaša organizacija iskali podpore republikanske stranke glede političnih kakortudi gospodarskih in trgovskih odnošajev med Združenimi državami ter slovenskim narodom ali deželo vašega rojstva bodisi tukaj ali onstran oceana. —

S prisrčnim pozdravom ostajam s spoštovanjem vaš Joseph Goričar, za slovensko delovanje Republikanskega Narodnega Odbora.

GLASILO K. S. K. JEDNOTE

Ishaja vsako sredo.

Lastnina Kranjsko-Slovenske Katoliške Jednote v Zdrženih državah ameriških.

Uredništvo in upravnništvo:

Chicago, Ill.

Telefon: Canal 2497.

Maršini:

Če člano, na leto \$2.00
 Če nečlano \$2.00
 Za inozemstvo \$3.00

OFFICIAL ORGAN
 of the
GRAND CARNIOLIAN SLOVENIAN CATHOLIC UNION
 of the
UNITED STATES OF AMERICA

Issued every Wednesday.

Owned by the Grand Carniolian Slovenian Catholic Union of the United States of America.

OFFICE:

1951 West 22nd Place, CHICAGO, ILL.

Subscription price:

For Members, per year \$2.00
 For Nonmembers \$2.00
 For Foreign Countries \$3.00

Plebiscit na Koroškem.

Tužna nam majka Slovenija! Ogrni se v črni pajčolan! Zaluj in plakaj, ker so dne 10. t. m. nesli k pogrebu tvoje ljubljeno hčerko vso slovensko Koroško. Stoletja si negoval to obmejno hčerko; živela si jasne in slavne dni ko so bili pred davnimi časi še naši pradedje lastni gospodarji in vladarji divnih južnokoroških pokrajin na Gosposvetskem polju. Kleti sovražnik nam je zadnji čas najdražji spomenik slovenske zgodovine (prestol ustoličenja slovenskih vojvod na tem polju "zaplankal", zdaj je pa prešla še tužna gruda Korotana v požrešne roke Nemcev.

Goto Ti je krvavelo srce ko so dne 11. oktobra t. l. zaplapolale črne zastave raz hiše številnih koroških Slovencev v znamenje izjavljenega plebiscita. In zapel je mrtvaški zvon, naznanjajoč narodno smrt nad 100.000 koroškimi Slovencem!

Zares uboga naša narodna mati Slovenija! Domač sovražnik (Nemec) Ti je zadal zopet hud udarec, katerega ne boš nikdar prebolela — Udarec za udarec! Kmalu bo že dve leti, odkar Ti je pohlepni Italijan iztrgal Goriško, Primorsko in naš Kras, zdaj pa zopet Koroško. Je li si v resnici vse to zaslužila?

Glas o tem nepričakovanem zopetnem udarcu je zadonel preko sirskega oceana tudi nam, ameriškim Slovincem na ušesa. Omilujemo Te iz celega srca, saj si vendar Ti tudi naša mati. — Tudi mi smo pri tem krivičem in izdajskem plebiscitu izgubili toliko tisoč naših rodnih bratov in sester, tudi mi pretakamo s Teboj v vred bridke solze ob svežem grobu izgubljene Koroške in kličemo po maščevanju. — Ali smo baš mi Slovenci tako nesrečni, da nam že po minuli vojni, sovražniki in izdajci sekajo ud za udom za našega narodnega telesa?

Ne obupaj naša mati Slovenija! Prisel bo enkrat dan obračuna, pravice, rešitve in Tvojeja vstajenja! — Še bomo zopet uživali slavnostne dneve na našem zgodovinskem Gosposvetskem polju, kajti pravica mora zmagati; rešena bo zopet Koroška in osvobojeno bo zopet naše Primorje! —

Z nepopisno radovednostjo smo pričakovali izida koroškega plebiscita, vrščenega se predzadnja nedeljo (10. t. m.) Prve brzojavke priobčene v ameriških listih so se povoljno glasile slednjic — dne 14. oktobra smo pa postali razočarani. Neke brzojavke iz Ženeva na Švicarskem slove, da so pri glasovanju v pasu A Slovenci izgubili. Za priklonitev tega pasa in pasa k nemški Avstriji je bilo oddanih 21.852 glasov, za priklonitev k Jugoslaviji pa 15.096; torej so Nemci zmagali z 6.756 glasovi večine. Za priklonitev k Avstriji je glasovalo 31 občin, 20 pa proti.

Zopet druga brzojavka z Dunaja poroča, kako so se te zmage Avstriji veselili. V vseh večjih mestih avstrijske republike so prirejali velikanske manifestacije nad zmago. Saj so na ta način podjarmili tudi okrog 100.000 koroških Slovencev.

Glasom St. Germainse pogodbe se je vršilo ljudsko glasovanje na Koroškem pod nadzorstvom posebne zavezniške komisije. Eni trdijo, da je ta komisija ravnala pri plebiscitu povsem pravično in nepristransko. To je lahko mogoče in morda res? Kaj pa pomaga taka komisija že poslednji dan; ker so že dobroplačani avstrijski in italijanski agitatorji mesece in mesece prej hujskali koroško ljudstvo in ga z judeževimi groši privabili za avstrijsko stran. Največ sramotnega dela pri tem je imela po naši sodbi izdajška Italija, ker je hotela na ta način zopet oslabiti moč Jugoslavije.

Torej samo 15.096 koroških Slovencev je glasovalo za Jugoslavijo? Kaj je bilo pa z ostalimi? Ali so se res vsi tujeu prodali? O natančenem uspehu, oziroma izidu plebiscita na Koroškem nam bo mogoče še le čez 2 tedna pisati, ko dobimo starokrajne liste v roke.

Dasiravno nas naveda žalost pri tem izjavljenem plebiscitu, se navdušujemo ko čitamo drugo brzojavko, da se jugoslovanske čete notčejo umakniti iz celovške okolice. Štiri jugoslovanski bataljoni so baje s silo zavzeli vse slovenske vasi in kraje v bližini Celovca, ker se baje plebiscit ni pravilnim in pravičnim potom vršil. Dalje se poroča, da belgrajska vlada ne bo tega plebiscita uradno priznala. Iz ljubljane korakajo baje številne čete proti Koroški. Avstrija nima ondi svojega vojaštva, da bi se branila in posledično tema bo, da Jugoslavija bo morda kar na svoje roke zaslega celovško kotlino, kakor so Italijanci zasegli Reko s posredovanjem bedastega D'Annunzia. Če slavni vrhovni svet Lige narodov, oziroma če zavezniki mirno gledajo početje Italijanov na Reki, v Trstu, Gorici in na Krasu, potem tudi za Koroško ne sme biti nobene izjeme.

Neka brzojavka iz Pariza se glasi, da so se avstrijski Nemci že obrnili v London, Pariz in seveda tudi v Rim, da naj le ta trojica prisili jugoslovanske čete na Koroškem k evakuaciji. Avstrije želijo, da naj bi brigada Italijanov, nastanjenih v okolici Beljaka napadla naše vojaštvo. Liga narodov pa nima n podlagi pravičnega pravice umešavati se v notranje razmere kake dežele. O tem smo videli slučaj okupacije Reke in Vilne, da ima Liga narodov v sličnih slučajih zavezane roke. Edino kar se bojimo je, da bodo zavezniki iz maščevanja nad koroškimi dogodki stopili na stran Italije, ter rešili jadransko vprašanje na podlagi tajne londonske pogodbe.

Konecem konca smo danes se na nejasnem, jeli bo del slovenske Koroške pripadali Avstriji ali ne? Morda tega ozemlja Jugoslavija ne bo izpustila iz svojih rok? Morda bo v tej zadevi še meč odločeval? Slovenska Koroška je plebiscitnim potom v resnici izgubljena za Jugoslavijo. Morda smo začete vrstice tega članka in posmrtnico Korotanu prenaglo napisali? Da bi jo le res! — Da bi že kmalu napočil oni dan, ko bomo imeli priliko napisati drugi, bolj razveseljivi članek, da je naša slovenska Koroška vstala od smrti!

Poljudna razprava o Ligi narodov.

(Nadaljevanje.)

Vprašanje. — Ali vrhovni svet Lige narodov lahko poveča število članov v tem svetu?

Odgovor. — Z dovoljenjem večine lige se število članstva v vrhovnem svetu lahko poveča. Na ta način je odprta pot še za druge velike države, da postanejo stalni člani tega sveta poleg sedanjih velikih peterih držav "big five" (Združene države, Velika Britanija, Francija, Italija in Japonska). Na enak način ima vrhovni svet tudi pravico povečati število članov lige, katere mora na podlagi člena 4 narodna zbornica dotične države izvoliti.

Poleg tega ima vsak član Lige narodov pravico da prisostvuje pri seji vrhovnega sveta in posluša razpravo ki so v korist onega člana lige; vendar pa nima pravice do glasovanja.

Poslovanje vrhovnega sveta.

V. — V čem obstoji poslovanje vrhovnega sveta Lige narodov?
 O. — Isto je podobno državnim zbornicam ali državnemu svetu, kjer se razpravlja o zadevah lige narodov in o svetovnem miru.
 V. — Koliko glasov ima vsak član tega vrhovnega sveta?
 O. — Samo en glas. Vsak član Lige narodov tudi ne sme imeti v vrhovnem svetu več kot enega zastopnika.
 V. — Kako se vrši glasovanje?
 O. — Za odobritev ali odklonitev kake točke v zbornici in vrhovnemu svetu Lige narodov morajo navzoči soglasno glasovati izvenzati slučajev, označenih v členu 5.
 V. — Kje in kdaj ni predpisano soglasno glasovanje?
 O. — Pri sestavi odborov (odsekov) za poizvedovanje posebnih stvari in v manj važnih spornih zadevah; v vseh drugih važnih točkah je pa predpisano soglasno glasovanje.

Kraj zborovanja.

V. — Kje in kdaj se vrši zborovanje vrhovnega sveta in zbornice Lige narodov?
 O. — Zbornica se sestane od časa do časa po potrebi in sicer v mestu glavnega urada Lige narodov, ali pa v kakem drugem, za to določenem kraju. Istotako določba velja za seje vrhovnega sveta z izjemo, da se mora ista vršiti najmanj enkrat na leto.
 V. — Kdo opravlja tajniški posel Lige narodov?
 O. — Generalni tajnik in drugi tajniki ter uradniki, ki so za tako delo potrebni. Generalnega tajnika nastavi vrhovni svet; istega mora pa še večina zbornice potrditi.

Ženeva je glavni sedež lige.

V. — Kje je glavni sedež (urad) Lige narodov?
 O. — V mestu Ženeva na Švicarskem. Vrh, svet ima pa pravico glavni sedež kam drugam premestiti.
 V. — Ali tudi ženske lahko opravljajo tajniške posle?
 O. — Da, vse uradniške posle v zvezi s poslovanjem Lige narodov lahko izvršujejo tudi ženske.
 V. — Kaj določa Liga narodov v zadevi zmanjšanja vojne oprave?
 O. — Liga narodov priznava, da je treba v prilog svetovnega miru vojno opravo na najnižje število. Tako naj bi imela vsaka država le toliko svojega orožja in municije, da lahko zdrži neotrzan mir in uveljavlja mednarodne obveznosti potom skupnega delovanja.
 V. — Kako naj se zmanjšanje oboroženosti izvršuje?
 O. — Vrhovni svet bo način tega zmanjšanja sestavi na podlagi okoliščin in zemljepisne lege vsake države. Ko bodo razne vlade te načrte odobrile, ne smejo zatej svoje armade povečati brez dovoljenja vrhovnega sveta.

Člani lige morajo drug drugemu predložiti in dati natančna pojasnila v zadevi oboroženosti, svojih vojaških in pomorskih načrtov in industrije v vojne sruhe. Na ta način ima potem Liga narodov priložnost da izdela načrte za zmanjšanje oboroženosti.

V. — Kake določbe veljajo za privatno izdelovanje orožja in municije?

O. — Glede tega predpisuje liga jako stroge določbe. Vrhovni svet dovoljuje državam le v skrajni sili, da smejo privatna podjetja izdelovati municije.

Revizija vsakih 10 let.

V. — Ali bodo te določbe za stalno ostale?
 O. — Ne. Ti načrti so podvrženi reviziji saj enkrat tekom 10 let. V to svrho bo vrhovni svet imenoval posebno komisijo, ki bo imela v svojem področju točke o oborožbi in razoroženju.

Velevažna točka X.

Člen 10. — Člani lige prevzemajo nalogo, da pazijo in ohranijo teritorialno celoto in politično neodvisnost vseh članov lige pred zunanjimi napadi. V slučaju vsakega takega napada, ali v slučaju groženja in nevarnosti takega napada, naj vrhovni svet pripravila način, s kojim se imajo te obveznosti izvršiti.

V. — Kaj je torej najbolj poglobljeno v tem členu?
 O. — Garancija suverenitete (samostojnosti). Ta točka vsebuje znano načelo Monroe doktrine za vesoljni svet.

Zunanji napadi.

V. — Kako si tolmačimo "zunanje napade" in "politično neodvisnost" članov Lige narodov?
 O. — Napade od zunaj namenjamo podjarmiti si kako deželo (ozemlje) z okupacijo ali priklonitvijo ali če bi sovražnik hotel strmoglaviti kako obstoječo vlado.
 V. — Čemu se ta določba opira na zunanje napade?
 O. — Zato, ker se pogodba ne peča z notranjim (domačim) zavedam kakega naroda.

Nevarnost pred vstajo.

V. — Kaj bi vrhovni svet ukrenil ako bi izbruhnila revolucija v deželi, ki je članica Lige narodov?
 O. — Revolucija, notranji nemiri ali civilna vojna se smatra domačim zadevam. V takim slučaju naj bi vsak narod nastopal sam zase, v svojem lastnem notranjem teritorialnem krogu. Vrhovni svet bi podzvel še le tedaj svoje korake, če bi ta vstaja, ali civilna vojna že enkrat svetovni mir ogrožala.
 V. — Ako bi se na primer Kanada, ali kaka druga angleška kolonijalna posest dvignila zoper angleško kraljestvo, ter se bi hotela osnovati republika (n. pr. kakor Irška dandanes) kaj je dolžnost Lige narodov na podlagi člena X?
 O. — Tako zadevo bi se smatralo domačim, ker te kolonije, dasiravno imajo svojo lastno vlado, spadajo pod angleško krono. V mirovni pogodbi z Nemčijo se omenja britansko kronovino v celoti, ali z vsemi njenimi kolonijami.

Premenitev mej in vlade.

V. — Ali je mogoče na podlagi člena X. te pogodbe izpremeniti in prerdugati meje ali obliko vlade kake dežele, ki je članica Lige narodov?
 O. — Da, ako je to potreba za ohranitev miru.

Kaj je glavni namen člena X.?

V. — Kaj je glavni namen člena X.?
 O. — Zaščita malih narodov, da se jih obvaruje pred napadi od strani bolj mogočnih sosedov, ki bi si radi podjarmili njih ozemlje, ali ki bi radi prevzeli njih vlado. V sled tega se naziva člen X. Lige narodov tudi z "Magna charta" malih narodov, ker se jim jamči jednake pravice, in svoboda življenje kakoršno živjajo večji narodi. Opomba uredništva: Člen X. te pogodbe je po našem mnenju samo na papirju. Kako se po istem ravna že obstoječa Liga narodov nam kaže baš še vedno nerešeno jadransko vprašanje in pa naše, po

Italijani zasledeno ozemlje. Ako bi bilo veliki petorici (the big five) v resnici, kaj leže na tem členu, bi kot pravični in svobodoljubni člani Lige narodov ne pripisali Italiji (članici velike petorice) barantati z našimi slovenskimi pokrajinami in že toliko let držati v sužnosti našega naroda. Naj torej tolovajška Italija na podlagi tega člena vrne vse zasledeno ozemlje, potem si bomo pa člen X. povsem drugače tolmačili.

Nastop Lige narodov v slučaju vojne.

V. — Ako bi n. pr. eden ali več narodov dejanski napadło ozemlje, ali bi hoteli kratiti neodvisnost drugega naroda, kaj bi v tem pogledu ukrenila liga?

O. — Vrhovni svet bi na podlagi člena X. opozoril druge člane lige na njih obveznost v tej zadevi. Glasovanje bi se moralo vršiti soglasno.

V. — Ali bi bile vsled določbe vrhovnega sveta tudi Združene države primorane poslati svoje vojaštvo in mornarico v tem slučaju?

O. — Samo pod sledečimi pogoji. I.: Zastopniki Združenih držav v vrhovnem svetu bi morali s preostalimi osmimi člani glasovati za v uporabo sile. Drugič: Kongresna zbornica Združenih držav bi morala dati zatej svoje dovoljenje za v uporabo svoje vojaške in mornarične sile, ker ima na podlagi ustave samo kongres pravico napovedovati vojno. Vsi člani lige so namreč podvrženi nastavi svoje domače vlade.

V pogodbi je navedenih deset različnih načinov, kako zabraniti vojno lahko se uporablja samo en način, več, ali vseh deset. Točka X. je določena le za skrajno silo, ali kot poslednji način za odstranitev zunanjih napadov na kak narod.

(Dalje prihodnjic.)

Bojkotujmo Italijo ekonomski.

Od vpoštevanelega ekonomsa in spoštovanega narodnega boritelja v domovinu prinašamo sledeči članek, ki mora vsakogar primorati, da razmišlja v gre na delo. Vse jugoslovanske časopisje brez razlike mišljenja in stranke so prošene, da ponatisnejo ta članek, ker gre za splošno narodno stvar in dobrobit, da ameriški Jugoslovani pokažemo Italiji in njenim imperialistom, kako potrebujejo naše prijateljstvo in kako škodljivo jim je naše sovraštvo.

Članek se glasi:

"Tudi vam v Ameriki je brez dvoma znano iz naših časopisov, kako Italijani preganjajo in mučijo naš jugoslovanski narod. Naše ljudi zapirajo po vseh okupiranih krajih Dalmacije, Istre, Trsta, Gorice, Reke in Primorja, vrši se krviprelitje na Reki, Sušaku, Korčuli in Splitu, pali se naše narodno premoženje v domovini in Trstu, Zadrugu in na Reki — gotovo veste o vsem tem tudi v Ameriki.

In dočim Italijani na ta način z nami postopajo, dočim si prizadevajo, da popolnoma uničijo naš življen v okupiranih krajih, dočim na vse načine zavlačujejo rešitev Jadranskega vprašanja, držijo zaplenjene naše parnike, zažigajo naše domove, ubijajo naše ljudi — pa stojimo mi prekritih rok, in ne trpimo samo mirno, dočim se vse to godi mimo nas, pač pa celo sipljemo naš denar v roke Italijanov, kupujemo od njih blago, poslužujemo se njih parnikov in postopamo z njimi milosrdno in plemenito.

Potrebno je, da pokažemo Italijanom in vsemu civiliziranemu svetu, da so nam dobro poznane vse krivice in vsa nasilja započinjena na našem narodu in da nikakor nismo voljni to še nadalje prenašati. Tudi mi se moramo organizirati za složno delo in složen odpor proti tem našim najhujšim sovražnikom: Italijanom.

Jugoslovani v Ameriki, ki so tekom vojne pokazali toliko požrtvovalnosti za naše osvobojenje in zedinjenje, morajo nam v tem boju pomagati. In Jugoslovani v Ameriki morajo rešiti še drugo dolžnost namram domovini, in ta je:

Opazuje se, da naši ljudje, ki se vračajo v domovino, ne pazijo najmanj, katere družbe se poslužijo pri prevozu. Tozadevno je treba naše ljudi poučiti potom časopisja.

Dvoje parobrodni družb pošilja svoje parnike v luko Gruž, in ena je Cunard Line, angleška družba, druga je pa Cosulich, italijanska kompanija. Preveč bi bilo, če bi naglašali kakšna razlika obstoji med temi družbama. Dočim na angleških parnikih vlada čistost, red in dobro postopanje namram vsem potnikom na ladji, je pa na laških parnikih vse drugače. Na Cosulich parnikih je skoro (moštvo in uradništvo) italijansko. In kako ti ljudje mislijo o nas, kako se izražajo namram našim rojakom, vam služi lahko sledeče mali primer: Nahajal sem se v Gružu, ko je dospel neki parobrod iz New Yorka, last italijanske Cosulich kompanije. Moštvo tega parnika se je izrazilo o naših ljudeh: "Abbiamo sbarcato 200 schiavi che vanno unirsi ai porchi Serbi" (vkrcali smo 200 sužnjev, ki so prišli, da se združijo s srbskimi svinjami!)

Zato pa treba naše ljudi v Ameriki opozoriti, da je njih dolžnost, da bojkotirajo italijanske kompanije, ter se poslužujejo le francoskih in angleških prevoznih parnikov, posebno pa ameriških parnikov, ki garantirajo red, čistost, vzorno obnašanje in najboljšo postrežbo. To naj si zapomnijo vsi, ki so namenjeni v domovino, da ne podpirajo Italijane, saj je Amerikincev in Francozov ter Angležev dovolj, ki spoštujejo naš narod.

In če se tudi pripeti, da bi morali naši potniki na tem ali onem parniku kak dolar več plačati za prevoznino, naj se ne kesajo tega in ker takoj plačajo, kajti stokrat se jim bo to povrnilo, dobe boljše hrano, bodo bolj zdravi, imeli bodo lepšo postrežbo in vzorno snago. Treba je ljudi opozoriti, naj nikar ne jemljejo karte za Trst, ampak za Gruž. Iz Gruža so vsak dan zveze z Bosno, Hercegovino, Boko Kotorsko in na vse kraje Jugoslavije. Žalostno je potovanje preko Trsta, kjer dobijo naši ljudje samo psokve, kjer jih zastramujejo italijanske oblasti ter so izpostavljeni zasmehovanju italijanske družali, ki je pripravljena vsak trenutek planiti nad Slovence ter jih pobiti.

Treba se je absolutno za stvar pobrigati, treba je osnoyati v New Yorku odbor, ki bi pazil na to. Poleg tega se opaža, da naši ljudje pošiljajo tudi robo po italijanskih parnikih in to na Trst; s tem ne povročajo samo, da imajo Italijani mnogo dela in zasluzka, ampak direktno podpirajo one požigalce in morilce, ki so napadli in zažgali naš Narodni Dom v Trstu ter poklafi večje število Slovencev.

To je na vsak način potrebno, da se premisli in stvar tako uredi, da bo imel od domačina domačin zaslužek, ako pa ni mogoče, je tu dovolj Amerikancev in Angležev, ki nam točno in vesto postrežejo." Svoji k svojim!

Over the Top. — Do cilja bomo dospeli, če pridobi sleherni izmed nas enega novega člana (ico) za K. S. K. J.

NE POZABITE LEPIH NASTOPOV GRAD K. S. K. JEDNOTE!

Ali ste že pridobili kakega novega člana (ico) za prihodnjo sejo?

Cenjeni sobrat! Cenjena sestra! Stopi v vrsto agitatorjev za našo Jednoto!

Važno za vsakega člana!

Ali je Vaš sin, ali hči tudi že pri K. S. K. Jednoti? Če ne, pokličite za to na prihodnji seji!

Ako ste se preselili in premisli svoj naslov, naznanite to tajniku (ici) krajovnega društva; ne naznanjate pa te spremembe naravnost upravništvu "Glasila". Na taka pisma se upravništvo ne bo osiral.

Dobro delo boš storil, če pridobiš kakega novega člana (ico) za K. S. K. Jednoto.

K. S. K. Jednota

Ustanovljena v Jolietu, Ill., dne 2. aprila 1894. Inkorporirana v Jolietu, državi Illinois, dne 12. januarja 1898.

GLAVNI URAD: JOLIET, ILL.
Telefon 1048.

od ustanovitve do 1. oktobra 1920 skupna izplačana podpora \$1,805,126.20.

GLAVNI URADNIKI:

- Glavni predsednik: Joseph Šitar, 1004 N. Chicago St., Joliet, Ill.
- I. podpredsednik: Math. Werman, 232 Michigan St., Pueblo, Colo.
- II. podpredsednik: Frank Opeka, 26 Lenox Ave., North Chicago, Ill.
- Glavni tajnik: Josip Zalar, 1004 N. Chicago St., Joliet, Ill.
- Pomočni tajnik: John DeFman, Box 168, Forest City, Pa.
- Glavni blaginjak: John Grahek, 1012 N. Broadway St., Joliet, Ill.
- Duhovni vodja: Rev. Francis J. Aibe, 620 — 10th St., Waukegan, Ill.
- Pooblaščenec: Ralph F. Kompare, 9206 Commercial Ave., So. Chicago, Ill.
- Vrhovni zdravnik: Dr. Martin Ivec, 900 N. Chicago St., Joliet, Ill.

NADZORNI ODBOR:

- Josip Dunda, 704 North Raynor Ave., Joliet, Ill.
- Martin Nemanich, 1900 W. 22nd St., Chicago, Ill.
- Math Kostainsek, 302 No. 3rd Ave., West, Virginia, Minn.
- John Mravintz, 1107 Haalage Ave., N. S. Pittsburgh, Pa.
- Frank Francić, 8205 National Ave., West Allis, Wis.

POROTNI ODBOR:

- Mihael J. Kraker, 719 E. 3rd St., Anaconda, Mont.
- Geo. Flajnik, 4413 Butler St., Pittsburgh, Pa.
- Anton Gregorich, 2112 W. 23rd St., Chicago, Ill.

PRAVNI ODBOR:

- Anton Burgar, 82 Cortland St., New York, N. Y.
- Joseph Russ, 6517 Bonna Ave., N. E., Cleveland, Ohio.
- Frank Plemel, Rock Springs, Wyo.

UREDNIK "GLASILA K. S. K. JEDNOTE"

- Ivan Zupan, 1951 W. 22nd Place, Chicago, Ill. Telefon Canal 2487.

Vsa pisma in denarne zadeve, tikajoče se Jednote naj se pošiljajo na glavnega tajnika JOSIP ZALAR, 1004 N. Chicago St., Joliet, Ill., dopise, društvene vesti, razna naznanila, oglase in naročila pa na: "GLASILA K. S. K. JEDNOTE, 1951 W. 22nd Place, Chicago, Ill.

URADNO NAZNANIJE

IZ URADA GL. TAJNIKA.

Uradnike in uradnice krajevnih društev se tem potom opozarja na pravila Mladinskega oddelka točka 6 in 7.

Točka 6 se deloma glasi: Vsak otrok mora najmanj 30 dni pred izpolnitvijo 16. leta svoje starosti, vložiti prošnjo za vstop v aktivni oddelke ali oddelke odraslih članov in članice K. S. K. Jednote.

Točka 7 se deloma glasi: Če otrok, ko prestopi 16. leto svoje starosti, ne vloži prošnje za prestop v odrasli oddelke Jednote, kakor določujejo pravila, se ga smatra črtanega, ter izgubi vse pravice v Mladinskem oddelku in certifikat takega otroka postane neveljaven.

Omenjeni točki sta zelo važni in je neobhodno potrebno, da jih cenjeni uradniki (ice) kakor tudi starši otrok vpoštevajo. Pregledal sem kartice pristopilih otrok in pronašal, da je 119 otrok v Mladinskem oddelku, ki so dopolnili 16. leto toda so se vedno v Mladinskem oddelku. Zaradi tega sem razposlal na društva uradna obvestila z označbo članov in članic, ki so dosegli 16. leto njih starosti, ali pa ki bodo v najbližji bodočnosti 16 let stari.

Temeljem pravil zgoraj označenih točk (k), morajo vsi člani in članice, ki so dosegli predpisano starost prestopiti v oddelke odraslih članov (ice), ali pa se jih mora črtati. V Mladinski oddelki spadajo otroci od 1. do 16. leta, radi tega oni, ki so nad 16 let stari ne morejo ostati v Mladinskem oddelku.

Ponovno se torej opozarja vsa društva kakor tudi starše ali vzgojitelje otrok, da vpoštevajo to naznanilo, kajti če umrje otrok, ki je star nad 16 let in je v Mladinskem oddelku, Jednota ni odgovorna za posmrtno takega člana-otroka. Zato je potrebno, da društveni uradniki in uradnice strogo pazijo na to, da se spojuje točka 6 in 7 pravil Mladinskega oddelka. Društva, ki ne bodo vpoštevajo zgoraj omenjenih točk, bodo sami krivi vseh posledic, ki bi znale nastati v slučaju smrti otroka, ki bi bil ob času smrti nad 16 let star in bi bil še član Mladinskega oddelka.

To naznanilo je zelo važno za društva, kakor tudi za vzgojitelje otrok in je pripravljeno, da dr. tajniki (ice) to na druženjih se jah prečitajo in članstvu naznanijo, da ne bo pozneje izgovarjanja, da se ni znalo, kaj pravila določujejo.

Z bratskim pozdravom,
JOSIP ZALAR, gl. tajnik.

Joliet, Ill. 16. okt. 1920.

Darovi za vojne sirote.

V. IZKAZ.

V zadnji številki "Glasila" izkazani in potrjeni prejemki	\$1,352.23
Dr. Marije Zdravje Bol. 94, Sublet, Wyo.	\$6.50
Joseph Dunda, Joliet, Ill.	5.00
George Babich, Joliet, Ill.	5.00
Otroci Jernan, Cleveland, Ohio	5.00
"A. P.", Joliet, Ill.	1.00
Skupaj	\$22.50
Skupaj	\$1,374.73

Iskrema hvala vsem darovalcem!
JOSIP ZALAR, gl. tajnik.

Naše morje.

Kar je tič v kletki, to je država brez morja. Naša mlada jugoslovanska država ima ugodno lego. Na zahodu meji ob Jadransko morje, ki ji nudi ugodno zvezo s prekmorskimi državami. žalostno pa je, da ima država takega sosedo na zahodu, ki jo hoče odriniti od morja, ki ji hoče vzeti glavna pristanišča na vzhodnem obrežju Adrije. Trst, Pulj, Reko, ker novi sosedji iz sibičnih namenov ne privošči za nadaljnji razvoj potrebnih predpogojev. Vsak zaveden Jugoslovčan pa mora za svojo državo zahtevati tudi morsko obrežje in morje, da se bo zamogla ta proročevati.

Jadransko morje je naše morje!

Jadransko morje ima zelo ugodno lego med morji na jugu Evrope. Zajeda se globoko proti severu v evropsko celino, odprto je proti jugovzhodu. Zato imajo

jadranska pristanišča v južni Evropi najugodnejšo lego za trgovski promet z Levantom (z zahodnim obrežjem Prednje Azije) ter po Sueskem prekopu z deželami ob Indijskem in Tihem oceanu.

Od izliva Soče do izliva Drina meri obala okrog 1700 km. Vzhodno Jadransko morje je ponajveč strmo. Od Trsta do izliva Raše na vzhodni strani istrskega polotoka, pri Bakru in ob dalmatinskem obrežju je vsled pogreznosti zemlje veliko zalivov. Pred vhodi v te zajede ležeči otoki nudijo zavetje pred morskimi valovi in vetrovi. V primeri z neravnino tako zahodno jadransko obalo kaže vzhodna stran veliko razvितost. Morski tok, ki prihaja ob vzhodni obali nazvoro, čisti naše obrežje, od izliva Soče na prej pa zasilje. Ogled je že 5 km daleč od obrežja, beneški lagunski otoki bi se bili na suhem, če bi se ljudje temu ne upirali s čiščenjem kanalov. Ravna, v šestem stoletju ležeča ob morju, je

sedaj zvezana z njim le še po 8 km dolgem prekoku. Celo pristanišče v Jakinu je slabo in umetno.

Tudi vzhodno obrežje nudi razne ovire prometu. Le majhen del severne obale je nizek in se le po lagoma vzdiguje nad morsk gladino, drugod se skalnata gorska stena tako zelo približa obrežju, da ni prostora za večja pristanišča. To se zgodi na obrežju od Devina do Trsta, od Raške drage do Reke, ob vzhodu Velebita, med Splitom in Metkovicem in ob južnem koncu Dalmacije. Na teh krajih je tudi promet od burje zelo oviran.

Tako so ravno tisti deli obrežja, kjer bi bila za svetovni promet najugodnejše ležeča pristanišča, najbolj neugodni, ker imajo najmanj prostora in so potrebna težavna in draga dela, da se zgradi umetno pristanišče (Trst, Reka). Izvrstne dalmatinske naravne luke imajo slabe prometne zveze z zaledjem, ker so prečne doline zelo kratke in gorski prehodi visoki. Najvažnejša pot v notranje vodi po dolini reke Nerete. Izhod te poti ob morju je močvirnat in morje ob obrežju plitvo, ker morski tok vsled polotoka Pelješca ne more odnašati naplavin. Približno enak je tudi položaj ob izlivi reke Bojane in z njo zvezanega Drina.

Važna točka za promet je Sibenik, ki ima sedaj tudi železniško zvezo preko zapadne Bosne proti severu in vzhodu. Tudi Dubrovnik in Kotorška Boka s svojima prekrasnima naravnima lukama imata čez Hercegovino zvezo proti severu. Za največji del države bo Metković najbližje jadransko pristanišče, ker ima najkrajšo železniško zvezo, katero je tamno še s 67 km dolgo progo (Vardište—Užice) izpolniti potrebno, da se prikljopi obstoječemu srbskemu železniškemu omrežju. Do te točke ima tudi ob morja najbolj oddaljeni kot države (severnovzhodni Banat) najkrajšo pot (približno 400 km).

Na severnem koncu Adrije sta Trst in Reka najbolj daleč v notranjem ležeči pristanišči. K njima teži promet južnega dela srednje Evrope. Od zaledja ju pa loči strmo pobočje Krasa, po katerem se vzpenjajo umetno izboljšane železnice in ceste. K Trstu teži Slovenija, avstrijska in češkoslovanska republika ter južna Nemčija. Zaledje Reke obsega severni kot Bosne, Hrvaško in Slavonijo in sega do Karpatov, v kolikor odtod ne gre promet po rekah v Črno morje. Za vzhodne dele Alp in Češkoslovansko je lahko Trst ali pa tudi Reka pristanišče. Celo v vzhodne dele Švice in tja do srednjega Rena se je pred vojno razprostil vpliv istrskega pristanišča, dasi je tu imel Trst tekmoča, lahko Genoa. Nova karavanska in turska železnica je našemu morju koristila v obilni meri.

V drugi polovici srednjega veka so postale Benetke središče trgovini v južni Evropi. Benečani so porabili vsako priliko, da ugonobijo tekmece. Zato so zasedli zapadno obrežje istrskega polotoka, kvartirske in dalmatinske otoke. V četrta križarska vojna so jim celo križarji morali pomagati osvoboditi Zader in druga mesta ob dalmatinski obali. Ogrski in hrvaški kralj Ludovik Veliki je sicer 1358 pregnal Benečane iz Dalmacije in Reškega zaliva, toda že njegov naslednik Sigismund je zopet zabil Dalmacijo z ožiki. Vzhodno Istru z Notranjsko so podedovali l. 1374 Habsburžani. Trst se jim je l. 1382 prostovoljno podal, da se reši Benečanov. L. 1500 je prišla pod habsburško oblast Goriška z Gradiscansko. Ta dogodek je povzročil novo vojno z Benečani, v kateri pa ti niso uspeli.

Habsburžani so Trstu priznali samoupravo in še druge svobodščine. Reka z okolice je prišla pod oporoki poslednjega grofa Walsee l. 1467 v last cesarja Friderika III. Habsburžana. Reško ozemlje je pripadalo nato nekaj časa Kranjski. Pozneje je tvorila Reka z avstrijsko Istru in hrvaško obalo do Senja in Baga posebno oblast. Avstrijsko Primorje, v katerem je bila Reka od l. 1712 svobodna luka z avtonomno mestno upravo. L. 1776 je Marija Terezija Reko (naslednje leto tudi Bakar ter Kraljevicu) pripojila Hrvatski, tako da je vojna krajina ostala omejena le na Senj in Baz. Toda leta 1799 je cesarica Reki podelila zelo obsežno avtonomijo, tako da se je Reka kot svobodno mesto priče-

smatrati kot posebni samostojni del ogrske kraljevine.

Turki so v požarveskem miru (1718) priznali avstrijskim trgovcem svobodno trgovino v turškem cesarstvu. Zato je cesar razglasil Trst in Reko za svobodni pristanišči, popravil stare in gradil nove ceste po Istri, Hrvaški, Koroski; tudi je zvezal Danaj s Trstom preko Semeringa.

V Dalmaciji se je edinole dubrovniška republika veselila svobode. Po mohaški bitki so Dubrovničani sicer zamenjali ogrsko nadoblast (od l. 1358) s turško, toda to je bilo le navidezno. Dubrovničani so znali s Carigradom skleniti ugodne politične in zlasti trgovske zveze. Plačevali so letni davek sultanu, toda imeli so najlepši mir ob meji in njihovi trgovci so tudi zanašljivi svobodni trgovači po balkanskem polotoku. Da bi benečansko gospodarstvo ne mejilo na dubrovniško ozemlje, so Dubrovničani dosegli pri požarveskem miru, da je Turčija dobila opek pas ozemlja na južnem in severnem robu dubrovniške republike. S tem je segala Hercegovina na dveh mestih do morja, kar je ostalo do danes veljavno. Benečani so imel pred prihodom Turkov v oblasti le vsa dalmatinska obmorska mesta in otoke; v začetku 18. stoletja so si osvojili tudi notranjost in pa Kotorško Boko.

V Kampoformijskem miru leta 1797 je dobila Avstrija vsa Dalmacijo s Kotorško Boko in Istru. L. 1805 so te pokrajine zasedli Francozi, ki so posedli tudi dubrovniški teritorij (l. 1806). L. 1814 so Avstriji združili Dubrovnik z Dalmacijo. Prebivalstvo v nekdanji beneški Istri je bilo skoraj izključno slovensko in hrvaško, v Dalmaciji pa hrvaško in srbsko. Italijani so bivali le po mestih, v Dalmaciji zlasti v Zadru, Trogiru in Spljetu in v onih na otokih Rab, Osor in Starigrad. Naselili so se semkaj iz Benetke za benečanskega gospodarstva. Dalmatinska mesta so kazala vsled tega italijanski značaj. Danes ima italijansko večino samo Zader, a okolica mu je popolnoma hrvaška, dočim so v Istri na obrežju vsa mesta, ki so pa mala in neznamna italijanska. Pulj in Koper imata narodno mešano prebivalstvo.

Avstrijska vlada je v Primorju dosledno podpirala italijanski življenj in zatirala Slovane. S tem je gojila tudi po l. 1866 iredentno in pred vsem svetom kazala, da je na Primorskem prebivalstvo po večini italijanske narodnosti. Toda v Dalmaciji so Hrvatje in Srbi javno pokazali, da je v tej leželi samo mala peščica (3 odst.) Italijanov. Zoper Hrvate so podpirali tudi Madžari na Reki Italijane. Zato hoče Italija obdržati Primorsko, Reko in severno Dalmacijo.

Naša obala je pa kljub vsem neugodnostim edina točka, kjer lahko prosto dihamo, kjer sme v direktni zvezi s svetom, brez posredovalcev. Če bi jo izgubili, bi bila prerezana državi Srbov. Hrvatov in Slovenecv nič življenja. Italijani bi nam lahko poljubno zapirali dovoz in izvoz blaga. Kakor nekdanj Benečani, tako bi sedaj Italijani radi zaslužili: velik del Slovencev in Hrvatov. Zato je odločno terjamo in ne odnehajmo: "Primorsko, Reka in Dalmacija je naša zemlja, Jadransko morje, kjer je nekdanj jugoslovanska dubrovniška republika cvetela, kjer so srbski in hrvaški kralji gospodovali, je naše morje!"

Prof. Jos. Kržišnik.

Masarykov politični koncept.

Dohod češkega zunanjega ministra dr. Beneša v Belgrad in sklenitev posebne obrambne gospodarske konvencije, dalje njegov pohod v Bukarešto, da tudi tam doseže enak uspeh, priča o gotovem dalekosežnem načrtu češkega depublike, ki ga hoče izvesti ravno v teh za svetovno politiko odločilnih dneh.

Pomen tega posredovanja je označen po treh smerih: prvič po zemljepisnem položaju Češke med Nemčijo ter ruskim boljšeizvomom, ki trka že skoro na njene meje; drugič po odnosu do entente, ki je bolj protežirala Poljake ravno radi Rusije in imela proti Rusiji in proti Nemčiji poseben preprečevalni politični koncept, ki pa ga je Rusija s svojim zmagovitim pohodom v Poljsko temeljito zrahljala; in tretjič po stališču, ki ga

zavzema vsadajoča socialistična stranka v domači politiki.

Pred tednom je češki dopisni urad razglasil uradno v švicarskih listih, da niti Češkoslovanska, niti Jugoslovanska, niti Rumunija ne želi podonavske konfederacije, pa da so sklenile med seboj posebno zvezo, takozvano malo "entento", ki se hoče vkjub vsem prijateljskim vezem z entento, zlasti s Francijo, z vsemi silami upreti načrtu, da se uspostavi Avstro-Ogrska v kakršnikoli obliki, nasprotno pa, da hočejo varovati svoje meje proti nezanesljivi Ogrski. Kar smo videli te dni, odgovarja omenjenemu razglasu.

Toda vse kaže, da je "mala ententa" na vse širši podlagi zamišljena in da ima vendarle dalekosežno organizatorično smer. Voltolinijev apel iz Švice na naslov avstrijskih Nemecev nam pojasnjuje marsikaj, kar ni tako jasno našim vsakdanjim možganom, zlasti če naše časopisje s strankami vred obdelava samo izvornice.

Vedeti moramo, da nasprotuje ta podonavska federacija, ki jo hočejo imeti Francozi, Angleži in Amerika za vsako ceno, italijanska politika, ki hoče zvezo z Nemčijo in po nji z Rusijo, ter češka, jugoslovanska ter rumunska politika. Najznačilnejši del dr. Benešev napitnice pri dr. Niščičevem dnevu 16. avg. je gotovo oni, ki naglašajo orijentacijo v bodočnosti. Po Beneševem konceptu sloni politična orijentacija v prvi vrsti v vzpostavitvi miru v Evropi, to je v pacifični in demokratični smeri. Za to da je treba sodelovanje vseh Slovanov, da je treba hkratu tudi vedno čuvati čut hvalječnosti in prijateljstva napram — ententi

Iz posebnega Beneševnega naglasa slovanske vzajemne politike je razvidno, da ima češki zunanji minister koncept največjega pomena; ta koncept ustvarja podonavsko konfederacijo politično, ki jo hočejo odločujoče veseliti, hkratu pa tudi varuje njeno nezavisnost na obe strani proti ententi in — Rusiji. Benešev koncept pa seza tudi preko Belgrada do najbolj občutljivejše točke v jugoslovanski — Rusiji. Benešev koncept pa seza tudi preko Belgrada do najobčutljivejše točke v jugoslovanski — Rusiji. Benešev koncept pa seza tudi preko Belgrada do najobčutljivejše točke v jugoslovanski — Rusiji. Benešev koncept pa seza tudi preko Belgrada do najobčutljivejše točke v jugoslovanski — Rusiji.

Benešev koncept gre torej za tem, da najprej ustvari trden temelj za široko koalicijo vseh malih držav od Gdanskega do Črnegega in Jadranskega morja, vključno tudi Avstrijo in končno še Ogrsko, ki bo prej ali slej morala stopiti v zvezo — bodočnosti. Beneš se nam odkriva kot velik stvariteljni duh, za katerim se gotovo skrivajo večji duh, duh velikega Masaryka, ki hoče rešiti Evropo nesrečnega svetega egoizma na ta način, da v srednji Evropi ustanovi vzajemno zavarovalnico vseh malih narodnih držav proti velikim rokam veselil.

Naravno je, da treba pridobiti za ta silni koncept plačet v Rimu radi jadranskega vprašanja. Zato je šel Tusar, sam ministrični predsednik, na oddih in posesti v Benetke... k zunanjemu ministru conte Sforzi. Čudno je samo to, da Beneš noče nič vedeti o sestanku, o katerem piše vse italijansko časopisje! Čemu to — zakrivanje? Saj gre tu za vitalne interese zlasti nas Slovencev in Hrvatov! — Ali se je o tem kaj govorilo pri pogajanjih, to vedo oni, ki so čuli Benešev referat o celotni koncepciji velikopotezne politike Masarykovega stila?

Čudno je vsekakor sporočilo po odhodu Tusarja v Prago, s katerimi se je pred svojim odhodom Beneš sestel in porazgovarjal, ter tik po sklepu konvencije z našo državo, da ima conte Sforza nedavno namen, kolikor mogoče hitro rešiti jadransko vprašanje in čimprej obnoviti pogajanja z Jugoslovani. Spominjati se je namreč treba, da je bil Giolittijev načrt odlašati rešitev do volitev novega predsednika v Ameriki, osnova za koalicijo strank in njegovega kabineta. Zato imemo presenečenje imperialistično aneksionističnega "Giornale d'Italia", češ, da je nemogoče, da bi conte Sforza na kakršenkoli način mislil na rešitev jadranskega vprašanja, ker bi to bilo popolnoma nasprotno dogovoru med političnimi skupinami, ki so stopile v Giolittijevu vlado.

Radovedni smo res na razvoj Italiji pod vtisom boljševeškega imperija, ki sili do morja na dveh straneh: na severu in jugu. Dejstvo je, da je ta imperij prisilil entento k nagli politični zasnovi sredi Evrope, ki gre deloma preko njenih prvotnih egoističnih načrtov: podonavska konfederacija bo njena zahteva, a — Masarykov velikopotezni načrt za osamosvojitve cele srednje Evrope od nemskega in — ententnega imperializma.

Češki hladno računajoči razum je zagrabil idejo in jo v danem ugodnem trenutku zasakal v prid malim narodom, zlasti pa — sebi! Posledice ruske korekture versailleskega miru na Poljskem se začele podirati v temelju mirovne določbe, v kolikor se ne skladajo z — realnostjo in naravnimi interesi narodov srednje Evrope. Londonski pakt je postal že danes žalosten spomin na — kratkovidne diplomate.

Posledice ruskega rdečega imperija bodo zbrisale in popravile podpis bele Rusije na londonskem dogovoru iz leta 1915; politika Italije doživlja vsled tega katastrofo za katastrofo. Ni čudno, da se conte Sforzi nagnar tako silno mudi, — rešiti jadranski problem. Morda je Tusar pridobil tudi njega za Masarykov dalekosežni načrt, dasi izključuje italijanski mare nostrum in še marsikaj.

Ali se bo vendarle Italija spomnila na koncept najčistokrvnejšega Mazzinijaneja Marka A. Caninija, svoječasnega urednika lista "Tribuna"? Ali se spomni na načrt, ki ga je izdelal ta njen sin "del purissimo sangue"? V tretjem zvezku svojih "spisov" pripoveduje Kossuth, kako je ta načrt nastal. V aprilu l. 1862. se je izjavil takratni italijanski minister Durando nasproti Irányju, ki se mu je bil predstavil za zastopnika ogrskega narodnega direktorja, v tem smislu, da bi bilo dobro, če bi njegovi sorojaki mogli na podlagi konfederacije doseči sporazum s Srbijo. To je bil oni čas, ko se je bilo premeknilo težično ogrske politike vsled sovražnega nastopa Napoleona III. v Belgrad. Pravtako je zvedel Kossuth po generalu Klapki, da je Italijanska vlada poslala na vzhod gotovega Caninija, da bi delal v podonavskih kneževinah kakor tudi v Srbiji za sporazume, nastop in da hoče le-ta še pred svojim odhodom obiskati Kossutha.

In to vkljub vsem žrtvam in vsej zapor v Adriji. Boj proti-naturi in proti silnim idejam je dragocen — Avstro-Ogrska prav klasično izpričnje to zgodovinsko resnico! Od poloma 1918 se ureja Evropa tudi proti volji vseh zmagovitih veselil. Rusija ni bila deležna žalostne sodbe v Versaillesu — za to je njena korektura naturen odziv na priljiko "svetega egoizma".

To sporočilo je kruta obsodba kratkovidne politike Italije, odkar se je Avstro-Ogrska zrušila in so nastale na njenem ozemlju narodnostne države, katere je hotel v bistvu ustvariti Mazzini. Tako Italija nima več danes inicijative v rokah.

Se je Sforza zavedal, kako temeljito so se za italijanski prestiž časi izpremenili, dokar je vodil mlado italijansko politiko zunanji minister — Durando? Zgodovina plačuje vsako zvestobo in izplača prej ali slej vsako nezvestobo velikim idejam. S trdnimi koraki stopa na plan tisti, ki ga visoki sodniki niso pripustil k sodni mizi, štrje sodniki v Versaillesu — Slovani! Zato je dano njegovim idealno mislečim govornim in čistim rokam, da uredi Evropo po načetu — vsakemu svoji. Naj bi se uresničila velika misel grškega ideala, učečega, da prej ne bo harmonije v državi in po nji v svetu, dokler ne pridejo v politiki do vodilnih mest najplemenitejši misleci. Upajmo, Masaryku se posrebi udeležiti modernim potrebam primerno, idealno organizirano družbo v lastni državi in z njeno pomočjo tudi ustvariti Zvezno državo srednje Evrope na temelju absolutne pravičnosti vseh do vseh!

Da ima Masaryk svoj lasten koncept o Zvezi srednjeevropskih držav, priča Kramarjev članek v "Narodni Listy", kjer izraža misel, da se sovjetska Rusija ne bo mogla trajno vzdržati in da bo dočela Rusija hodila svojo pot ne glede na Francijo, kar je za Čehe odločilnega pomena.

Masaryk-Kramarjeva-Tusarjeva Beneševa smer je s tem pojasnjena.

Dr. J. O.

Umrlj so v Ljubljani: Ivan Leban delavec 72 let. — Avgusta Zupancic, generalova žena v p. 61 let. — Marija Reiner, zasebnica, 46 let. — Anton Urbič, krojač, 53 let. — Frane Svoljšak, delavec, juž. žel. 47 let. — Frane Tratnik, invalid, 49 let. — Terezija Štrukelj, hči delavca, 11 let. — Leopold Žagar, sin tov. delavke, 20 dni. — Vincenc Šubie, sin kajzarice, 17 let. — Josipina Strgaršek, žena posestnika, 24 let. — Marija Cuntara, ravnateljica v p. 77 let. — Alojz Čadež, bajtar, 38 let. — Maruška Deželak, zasebnica, 30 let. — Marija Pečnikar, gostija, 70 let. — Ivan Omaha, bajtar, 50 let. — Ivana Pezdit, žena sluga, 55 let. — Uršula Pečar, postrežnica, 54 let. — Alojzij Mlakar, sin kontoristinje, 4 leta. — Jera Bradesko, bajtarica, 41 let. — Ivana Peternel, žena trgovca in posestnika, 42 let. — Ana Eržen, dninarica, 50 let. — Andrej Klis, posestnik, 62 let.

Ponesrečil je v Ljubljani dne 19. sept. upokojeni gospod davčni nadupravitelj 71 letni Anton Kožar. Okoli polnoči se je vračal gospod Kožar iz Šiške v večji družbi po Gosposvedski cesti v Ljubljano. Pred prelazom južne železnice je pa gospod Kožar padel v jarek in se smrtno ranil na glavi. Gospodje niso mislili, da se je prijatelj tako hudo poškodoval, vzdignili so ga in peljali po cesti, gospod J. je pa telefoniral po rešilni voz, ki se je precej pripeljal na lice mesta in odpeljal gospoda Kožarja v bolnišnico, kjer je kljub takojšnji zdravniški pomoči umrl.

Smrtna kosa. Na Ljubnem v Sav. dolini je umrla gospa Marija Lichteneker, roj. Ročnik, mati nadpostarja Lichtenekerja v Brezicah. — Karčevini pri Mariboru je umrl 82 letni vpokojeni železničar Anton Zahradnik.

Smrtna kosa. V Lučah je umrl obče spoštovan trgovec in cerkveni ključar Iv. Krivec, p. d. Stonljec. — Na Sladki gori je v 81. letu umrla gospa Marija Šebat, mati g. Antona Šebata, župnika v Gornji Polskavi.

Finančni stražnik ubit. V Apaki kotli so, kakor se poroča, tihotapci ubili nekega finančnega stražnika. Na celi meji se je zadnji čas pomnožilo tihotapstvo, organizirano v večjih tolpah, katerim nasproti so naše staze vsled nezadostnega števila brez moči.

Automobilska nesreča v Kranju. Dne 16. sept. ponoči se je peljal 18letni sin trgovca g. Stanko Likozar s motociklom brez luči po cesti. Nasproti se mu je pripeljal Majdičev avtomobil, kateri je bil tudi brez luči. Nastal je karambol. Teško poškodovan na nogah in na glavi je bil g. Likozar, katerega so prepeljali v bolnico.

Grifin in tifus v nekaterih krajih Slovenije se vedno razširjata in zahtevata precej žrtev. Po najnovejšem uradnem izkazu je nanovo obolelo na grizu v Ljubljani 88, v Mariboru 10, v Velicju 14, v Trzinu 14, v Žirih 13, v Studencu pri Krškem 12 oseb. Umrla je za grizo v dobi enega tedna v Ljubljani 10, pri sv. Krištofu okraj Celje) 7, v Studencu 5, v Žirih in Trzinu po 4, v Kozjem in Mariboru po 2 osebi. Trebišni tifus razsaja zlasti v Trbovljah in okolici.

V smrti na vesalah je bil obsojen pred celjsko poroto dne 17. sept. posestnikov sin Ivan Drama iz Klobočevnika pri Konjicah, ker je 23. marca 1919, ustrelil svojega očeta med spanjem v glavo in ga tako zavrtno umoril.

Italijanska nestrpnost. Poročajo nam, da so italijanske oblasti aretirale nedavno došlega jugoslovanskega dobrovoljca iz Rusije, g. Gliha, na Uenci pri Rakeku, na Proseku pa dobrovoljca iz Rusije g. Faganelli. Oba sta nam znana kot popolnoma mirna človeka, ki nista niti med vojsko niti v Rusiji zakrivila kaj, kar bi opravičevalo njihov arest. Prosim delegacije pri mirovnih pogajanjih, da se odločno zavzame sploh za vse žrtve fašistovskega fanatizma ali pa naj naša vlada izvaja primerne represalije proti Italijanom, ki bivajo v naši državi!

Poročil se je v Mariboru gospod dr. France Jez, sekcijski oddelni načelnik v ministrstvu za socialno skrb, z gđ. Pavlo Povačlevo, hčerko finančnega ravnatelja v Mariboru.

Nadim čitateljem v Severno-Ameriških Zdravstvenih društvih. Naproseni smo, da priobčimo: "(a) bračam se na snance, sorodnike in prijatelje v Ameriki, Gornice Jakob, Anton, France, Janez in Karel naj mi pošljejo kakšno podporo, ker nimam nobenega šlovskega. Mož, Anton Gale, je v Ameriki, pa čisto nič ne vem, kje živi. Sina tudi nimam. Dragi bračanci, smilite se siroti!" — Rozalija Arko, omožena Gale, iz Zasuž, sedaj stanujoča v Kozarjah, št. 61 pri Ljubljani.

Napačni inženir. V Kranjski Gori imajo zaprtega Rikarda Dauscha iz Zateč v Češkem, ki se je na Jesenicah predstavljal za inženirja in bogataša in je rekel, da ima do pol milijona premoženja. Na Dobravi je v gostilni Por zaigral 6400 kron, ki jih ni plačal. Poizvedbe so dognale, da je Dausch nevaren goljuf, za katerega se zanima tudi državno pravdnstvo v Hebu; v Belgradu je tudi izvedel goljufijo.

Grad Česnice pri Moravciah bo, kakor je sklenila deželna vlada, dražbenim potom prodan in sicer pod pogojem, da mora biti kupec kmetjskega stanu in da bo zemljo res sam obdeloval. Posestvo se odda, ker pomenja obremenitev za poverjenstvo za kmetijstvo, ki ga sedaj opravlja.

Trgatev na Štajerskem. V velikem delu Slovenskih goric so sredi tega meseca pričeli s trgatvijo. Mošt ima povprečno 16. do 18. stopinj sladkorja in pričakujejo oni, ki so podbirali in bodo z glavno trgatvijo še počakali do konca septembra, celo 20 do 22 stopinj sladkorja, torej toliko, kakor je imel letnik 1917.

Tatvine v Zalogu. Sedem obtožencev na zatoženi klopi. Sreči tekočega leta je izbruhnila v Sloveniji stavka železničarjev, na železniški postaji v Zalogu je zato obtičalo veliko napolnjenih voz, katero priliko so izrabili zlobni ljudje, da so kradli, kolikor se je dalo, toda storilec pri izvršitvi tatvin in odnašanju blaga ni bilo moč zalotiti. Ukradenih je bilo 14 kangelj masti, proti koncu aprila pa več manufakturnega blaga. Vsled teh tatvin je obtožilo državno pravdnstvo Al. in Ant. Anžurja iz Sp., Zadobrave Iv. Flanderja s Studencu, Melhijorja Lovšeta iz Zg. Kašlja, Ignacija Paternostra iz Št. Jakoba ob Savi, Franceta Rovška iz Zg. Kašlja in Ivana Godeca s Fužin, da so si prisvojili in poprodali ukradeno blago. Ivan Flander je tudi obtožen, da si je 30. marca v Ljubljani prilastil dve ukradeni koži, nekaj sukana in rničee v vrednosti vsaj 1000 K. Anton Anžur je pa končno tudi obtožen, da je v družbi tatinskega tovariša v noči na 2. julija 1920 v Veliki Stari vasi izmaknil Antonu Poderžaju iz zaklenjene kassce raznega blaga v vrednosti 2330 kron. V razpravi pri deželnem sodišču v Ljubljani je rekel Anžur Alojziju, da je kupil manufakture od dveh železničarjev, s katerima je "zgljihal" za 18.000 kron, z Lovšetom sta zglijhala za 20.000 K; 'Od tega denarja imam še 12.000 kron doma v kovčku shranjenega." Izgovarjal se je, da sta mu železničarja rekla, da gre za vtihotapljen in ne za ukradeno manufakture. Anžurjev Tone, ki je bil že večkrat zaradi tatvine obsojen, med drugim i. 1910 celo na tri leta težke ječe, je povedal, da on ni kradel v Stari vasi, marveč, da je tisto blago kupil v Ljubljani na št. jakobskem mostu v družbi nekega Primeca, ki je ušel iz ječe. Sodišče je obsodilo Alojzija in Antona Anžurja vsakega na tri leta, Ivana Flanderja in Melhijorja Lovšeta na 18 mesecev, Ignacija Paternostra na 1 leto, Franceta Rovška na 18 in Ivana Godeca na 8 mesecev ječe.

Smrt Andreja Svetlina. Pred deželnim sodiščem se je zagovarjal Ferdinand Petek iz Domžal, ki je prišel pred dvema mesecema iz Amerike, kjer je bival že od leta 1908 sem. Petek je obtožen, da je prekoračil dovoljenj silobran, ker je dne 15. avgusta letos na Viru ustrelil Andreja Svetlina v prsi. Svetlin je umrl na izkrevitvi. Na tozadevno vprašanje predsednika senata g. nadsvetnika Vedernjaka je odgovoril Ferdinand Petek: "Ne čutim se krivega, sila je bila; moral sem se poslužiti orožja. Doma sem bil ta-

krat štiri tedne. Sel sem na Vir v Vavpotičevo gostilno, ker mi je šlo za to, da prijemam klobučarsko obrt, katere sem se v Ameriki izučil. Tam so pili fantje, ker se je neka nevesta odkupila. Prisedel sem k njim, ker smo sošolci in sem jim plačal štefan vina. Okoli 11. ure ponoči smo zapustili gostilno, fantje so peli, poslušal sem jih. Bil sem čisto trezen, izpil sem samo pol litra vina. Od nasprotna straui so prišli Svetlinovi fantje, ki so klicali: "Auf! Auf! Andrej Svetlin je zakričal: "Spat smukovci!" Fantje so na to odšli, jaz sem držal kolo, kar je skočil proti meni Andrej Svetlin, ki je zagrabil za kolo in zakričal: "Pr... ali ti, h... ne misliš iti spat!" Odgovoril sem jim mirno: "Pustite me na miru, saj nobenemu nič nočem!" Andrej Svetlin se pa ni zmenil za to, marveč me je zagrabil za vrat in mi raztrgal verižico. Skočil je z odprtim nožem proti meni, ko je prvič zamahnil z nožem proti meni, sem ustretil, toda zamahnil je še enkrat z nožem proti meni in je podri kolo, takrat se je sprožil zamokres. Ko sem se odpeljal domov, sem videl, da je kolo pokvarjeno. Drugo jutro sem šel naznaniti orožnik, da sem streljal. Ustrašil sem se, ko so mi povedali, da je Svetlin Andrej 'mukaj nosite revolver s seboj?' — tev." — Predsednik Petku: "Za "V Ameriki ga ima vsak." — "Pri nas pa ni v Ameriki in se mora imeti orožni list." — Iz raznih spisov, katere je prebral predsednik senatu, posnemamo, da je bil Anton Svetlin takrat tako pijan, da je poleg mrliča zaspal in položil se glavo na mrtvega brata. Županstvo je opisalo Petka, da je priden, pošten in varčen mož. Kaznovan je bil i. 1906; na Brdu na 24. ur v Ljubljani pa i. 1908, na 5 mesecev težke ječe, toda kazni ni predsedel, ker je odšel v Ameriko. Dvorni svetnik prvi državni pravdnik Bežek je zahteval naj se Petek kaznuje, ker je prekoračil dovoljene meje silobrana in poudarjal, da se je državno pravdnstvo z obtožnico do skrajnosti omejilo. Zastopnik Svetlinovih sorodnikov dr. Švigelj je tudi zahteval, naj se Svetlin obsodi v smislu obtožbe in zahteval, naj prizna sodišče petletni hčeri ustreljenega Svetlina Mihaela Svetlinovi mesečno odškodnino po 300 kron, vdo-vi ranjeega Svetlina mesečno odškodnino 400 kron, dalje Svetlinovi vdovi odškodnino za porotne 500 kron in 200 kron mesečne odškodnine za otroka, ki se pričakuje, in za pogrebne stroške 600 kron. Sodba: Petek je bil oproščen prekoračanja silobrana, obsojen je pa bil na globo 30 kron, ker je nosil brez dovoljenja revolver. Z ozirom na vse okoliščine, v katerih se je nahajal Petek, se je sodišče prepričalo, da je Svetlin zelo sirovo nastopal. Petek Svetlina ni poznal; ta mu je hotel iztrgati kolo. Priče so videli, da je Svetlin segel v žep, po nož, s katerim je mahal proti Petku, ki se je res takrat za to nahajal v takim stanju, da ni mogel zbežati, ker so ga Svetlinovi obstopili in se je pač branil, kakor se je mogel. Svetlinovi so se pa s svojimi zahtevki zavrnili na civilno pravdno pot.

Lipred celjske porote. Ivan Drama, ki je umoril svojega očeta, je bil obsojen na smrt. — Po 2 in pol leta težke ječe sta dobila Franc Velkavrh iz Zakota in Josip Gerzina iz Podsrede, ki sta svojevemu gospodarju trg. Bučarju in posestniku Levaku ukradla blaga v vrednosti nad 10.000 kron. — Blaga v vrednosti čez 20.000 K je pokradel 24 letni Franc Zelič iz Kalobja. Obsojen je bil na 4 leta težke ječe. — Dve leti težke ječe je prisodila celjska porota 22 letnemu Rudolfu Horjaku, ki je izvedel nič manj kakor 22 tatvin v sevniškem, breziškem in laškem okraju.

Žalostna rodbinska tragedija. Pred ljubljanskim deželnim sodiščem se je pravdvalo pod predsedstvom svetnika Rekarja o zelo žalostnem prizoru, ki se je od-erjal dne 2. julija t. l. na cesti iz Ljubljane na Ig. Janželjevi so bogati posestniki, mati upravlja posestvo, živina je dobro upravljana, tudi lasten vodovod imajo, toda pri hiši ni miru. Mladi Jože Janželj hoče mater s silo prisiliti, da bi mu izročila posestvo. Z nastopi Jožeta Janželja so se v Ljubljani pri sodišču večkrat pečali. Najhujši nastop pa se je izvršil dne 2. jul. let. leta. Mati kot priča zaslišana in druge zaslišane

priče so opisale tragedijo tako-le: "Iz Ljubljane smo se peljali domov. Ob cesti je čakal sin pri nekem vrbi voza, ko se je ta pripeljal, je Jože Anželj prijel za kolo in je ustavlil voz. Udari je nato najprvo brata, nato pa sestro; potlej se je spravil nad materal in jo je pretepil. Mati se je ovestil in je prišla k zavesti šele v jarku ob cesti. "Ko sem zlezla iz jarka", tako je nesrečna mati pripovedovala, "je Jože zopet skočil proti meni; davil me je za vrat, me vrnil na travnik, ob tla, pokleknil na prsi, me tiščal za vrat in me opraskal po čeljustih in vratu. Grozil mi je tudi z odprtim nožem in je rekel: "Če ne bo tako, kakor bom jaz hotel, bo tebe tukaj, onega pa doma (misli je na svojega brata) h... vzeli." Sodišče je prisodilo Jožetu Janželju zaradi hudodelstva javne sile in težke telesne poškodbe 6 mesecev težke ječe.

Celjska porota. Dne 13. sept. popoldne se je zagovarjal pred celjsko poroto Jernej Dolinar radi poneverjenja. Obtoženec je izjavil letos spomladi dvema tujkama, ki sta se pripeljali v Celje, kovčke pod pretvezo, da jih ponese v hotel "pri belem volu". Ko sta tujki dospeli v hotel, je Dolinar s kovčki v katerih je bilo za več tisoč kron vrednosti izginilo. Obsojen je bil na 3 leta čez ječe. Dne 14. sept. sta stala pred poroto Jakob Golež in Anton Podgoršek radi tatvine. Ista sta meseca maja pokradla pri trgovcu Jos. Senici v Vojnku za par tisoč kron kož in usnja. Zagovornika obtoženec sta bila odvetnika dr. Hrašovec in dr. Ogrizek. Obtoženi Jakob Golež je bil oproščen. Podgoršek pa je p. kprivdoreku porotnikov prisodil sodni dvor tri leta težke ječe. — Popoldne se je vršila porotna razprava proti Neži Mlinšek radi detomorja. Nezakonska mati je 25. junija t. l. zakopala svoje novorojeno dete ter ga s tem umorila. Zagovornik dr. Hrašovec. Obsojena je bila na dve leti težke ječe, z enkratnim mesečnim trdim ležiščem in temnico vsakega 25. junija.

Tatvine. Z dežele se nam piše: Nikjer ni ljudstvo varno pred tatvijo. Od dela izmučeni kmet ne more mirno spati, ker ga budi vedni strah, da mu ne odnesejo najpotrebnejših stvari. Ljudstvo splošno pravi: "Ako so bile v vojski potrebne izjemne naredbe za vsako malenkost, zakaj bi se ne odredilo, kaj posebnega zoper tatove? Tat ali ropar, ki je ukradel veliko svoto, udri siloma v hišo, grozil s smrtjo mirnim stanovalcem, naj bo kratkomalo — obešen?" To je mnenje vsakega resno mislečega človeka po deželi. Ko bi tatovi in roparji videli, da se pristojne oblasti ne mislijo šaliti, bi že dobili potrebni strah in respekt pred postavo in pošteni ljudje bi lahko mirno hodili na delo in bi brez skrbi počivali.

Sitnosti pri podeljevanju potnih dovoljenj. Za potrdilo (vizum) popotnih listov zahteva italijanska delegacija od naših državljanov pristojbino 60 dinarjev. Prvotno se je plačevala navedena pristojbina za dobo enega leta, pred približno enim tednom se je pa skrčila doba na 3 mesece. Po naredbi generalne direkcije posrednih poreza v Belgradu z dne 26. junija 1920. št. 5868, o pobiranju pristojbin za vizum je predpisana za italijanske podanike pristojbina 50 dinarjev. Od vseh strank, katere potujejo z našimi potnimi listi ali pa propustnicami v zasedeno ozemlje, zahteva italijanski delegat Ugo de Comelli posebej pisme no prošnjo v italijanskem jeziku, naslovljeno na gubernatorat v Trstu preko delegacije. Izjemo dela le v slučajih boleznih ali smrti in daje brez prošnje vizum takim osebam, katere smatra za zanesljive. Profesorjem, učiteljem, dijakom in drugim inteligentnim ljudem sploh ne daje vizuma. Na rešitev prošnje čakajo ljudje tedne in tedne in le redko dovoli kakšni stranki potovanje. Zato bi bilo zelo priporočljivo, da bi morali italijanski podaniki pri našem delegatu v Trstu vlagati prošnje v slovenskem jeziku; zanesljivim ljudem naj bi pa naš delegat v Trstu izdal vizum brez prošnje.

Potni listi za zasedeno ozemlje. — Pred par dnevi smo objavili dopis, kjer se dopisnik pritožuje nad sitnostmi pri podeljevanju potnih dovoljenj na italijanski delegaciji. O stvari smo se na pristojnem mestu poučili in do-

gnali sledeče: 1. Pristojbine za vizum določa od časa do časa italijansko zunanje ministrstvo in sicer dogovorno z vlado v Belgradu. Pri določitvi pristojbin je merodajen kurz lire in dinarja. Sedaj je določena pristojbina 60 dinarjev. 2. Pristojbina 60 dinarjev se plača za potni list, ki ima veljavnost 3 mesecev. Tekom treh mesecev se za vsak nadaljni vizum ne plača nič več. Kdor tedaj v treh mesecih večkrat potuje, plača pristojbino samo prvič, vizum pa si mora oskrbeti za vsako potovanje. Plača se tedaj ne za vizum, nego za potni list. 3. Vsaka stranka, ki hoče potovati v zasedeno ozemlje, mora glasom inštrukcij, ki so jih dobile vse italijanske delegacije, vložiti pismeno prošnjo. V prošnji naj stranka pove, kam potuje in po kakšnih opravkih. Ljubljanska delegacija sprejema prošnje v slovenskem, hrvaškem, nemškem in italijanskem jeziku in ni nikdar nobena stranka dobila naročila, da mora biti prošnja napisljena italijansko. Pač pa želi delegat, da se prošnje ne pišejo v cirilici, ker on ne zna cirilske pisave. To je pa tudi v interesu stranke, ker mora delegat cirilsko pisane prošnje dati prevajati, s čimer se stvar zavleče za nekaj dni. 4. Vse prošnje gredo v izjavo na pristojni civilni komisariat, ki mora delegaciji poročati, če so kaka pomisleki proti dopotovanju prošnjika. Ni torej od volje delegata odvisno, ali stranka dobi potni list ali ne, neo od poročila civilnega komisarja. 5. Da ne bo brez potrebe toliko strank čakalo pred delegacijo na Dunajski cesti, naj stranke pismeno prošnje pošljejo po pošti in se ni treba nastavljamti pred vrata, ker s tem ovirajo le oslovanje z onimi strankami, ki imajo dobiti tni list. 6. Strankam, ki jim je na tem, da dobijo kmalu potni list, se svetuje, da se obrnejo na svoje znanec ali prijatelje v zasednem ozemlju, ki naj gredo k pristojnemu civilnemu komisariatu s prošnjo, da komisarijat brez zavajajo ali pa piše na italijansko delegacijo v Ljubljano, da proti dopotovanju stranke ni pomislekov (nulla osta.)

Kdor si tako potrdilo izposluje dobi potni list takoj brez ovir. — To pojasnilo potrebujemo, ker nočemo, da bi se delala gđu. delegatu krivica in pa v informacijo naših bralece. "Slovence."

Iz Kranjske gore. Vsled velikanskih nalivov zadnje dni v Julijskih Alpah je potok Pišenea narastel do neverjetnosti in napravil občini milijonsko škodo. Odnesel je tri občinske mpostve, zasul elektrarno, razkopal in odtegnil vsemu prometu cesto na Vršci in podkopal zatvornico (Talsperre), ki je zapirala v soteski "Baba" pot več milijonov mm. gramoza in peska. V slučaju še enkratnega naliva grozi vasi Kranjska gora največja nevarnost, da jo gramoz, ki se je nabiral za zatvornico od leta 1895, popolnoma zasuje, oziroma voda izpodkoplje posamezna poslopja in hiše.

Evangeljska cerkev v Jugoslaviji. V Jugoslaviji se ustanovi samostojna evangeljska cerkev. Razdeljena bo v večjo nemško in manjšo jugoslovansko skupino.

Bivša poštna uradnica aretirana radi vtihotapljenja slabega denarja. — Alpi Irena, bivša poštna uradnica na glavni pošti, odpuščena iz službe, je sedaj v službi na celovski pošti. Dognalo se je, da tam pridno deluje proti naši državi. Prišla je na dopust v Ljubljano skupno z Marijo Kaiser, hčerko nekega puškarja iz Celoveca. Obe sta brez rdnih potnih listin. Priplesli sta 1000 kornadov dvehkronskih bankovcev, katere sta žigosali doma skupno s sestrami Kaiserjeve. Posrečilo se je organom urada zoper verižnike zalotiti ju. Zaplenili so jima 929 deloma že žigosanih, deloma še nežigosanih dvehkronskih bankovcev. Žigi so raznih razstav, zagrebške šumarske, tržaške solita in dunajske. Imenovani sta v zaporu radi zločina goljufije.

Jugoslavija in Avstrija sta sklenili trgovinsko pogodbo na isti osnovi, kakor sta sklenili trgovinsko pogodbo Italija in Avstrija. Po tem sporazumu pošlje jugoslovanska vlada na Dunaj 15.000 ton žita in 40.000 ton turščice. V kratkem odposlajo še drugih 50.000 ton žita in 110.000 koruze ter 10.000 ječmena in drugih živil. Zato bo pa Avstrija dovolila izvoz kovin, prevoznih sredstev, tkanin, papirja, kemikalij, barv in lokomotiv.

Pohištvo za novi kraljevski konaki v Belgradu je naročeno na Francoskem za ceno od 2.700.000 frankov. Na razpis za sobano tega pohištva v Jugoslaviji ni prišla niti ena ponudba, ter se je moralo delo oddati v tujino.

Postoj - čitaj in uporabi priliko!
Naslovi za stari kraj so:
Jos. Poljak, cf. Ljubljanske Krediitna banka, Ljubljana.
Jos. Poljak, P. Dobova pri Brezicah, Spod. Štajersko, Jugoslavija.
Jos. Poljak, cf. Prva Hrv. Štedionica, Zagreb, Hrvatska.
Jos. Poljak, cf. Bozo Banac, Dubrovnik, Dalmacija.
Jos. Poljak, cf. Bozo Culic, Sarajevo 2, Bosna.
Kdor hoče biti letos za Božić doma v krogu svoje družine, kdor hoče svoje drage običi in obuti za trdo zimo, temu se nudi sedaj lepa prilika.
Koncem meseca novembra odpotuje v domovino solastnik te tvrke g. Josip Poljak. Za brezbržno in ugodno potovanje je sedaj najlepša prilika; kdor želi potovati, ta naj se nam javi, da skupaj potujemo.
Za odpremo blaga v domovino prejeli smo dosedaj že nad 300 zabojev (baks). Ta roba potuje s parnikom "Pannonia" v Dubrovnik, kjer jo bo g. Poljak osebno prevzel, stranke obvestil in blago razposlal. Vsak zaboj bo zavarovan proti ognju, tatvini ali nesreči na morju; vsakemu pošiljatelju se bo izročilo zavarovalniško polico. Ro-ba, ali zaboji morajo biti v našem uradu najkasneje do 20. novembra. Družino vsakega našega odjemalca ali naše stranke bo g. Poljak osebno obiskal; torej je lepa prilika za vas, ako hočete svojemč kaj posebej poslati ali sporočiti, ali če imate kako privatno ali sodnijsko zadevo za uravnati; izročiti komu polnomoč itd., izvolite nam to nemudoma javiti.
Ako morda želite, da vaša družina odpotuje zajedno z g. Poljakom, nam takoj pišite, da vam zamoremo izpolniti potrebne listine dokler smo še tukaj; potem se bo pa v starem kraju g. Poljak zavzel za vaše sorodnike, da ne bodo imeli kake neprilike.
G. Poljak se bo vrnil nazaj v Ameriko koncem meseca januarja. Za vsa pojasnila pišite takoj!
POLJAK, ZVETINA & CO.
1726 S. RACINE AVE., CHICAGO, ILL.

Gospod Josip Poljak, solastnik tvrke.

Bosanski napad na župnika Meštrovića...

V četrtak 9. septembra sta se vračala župnik Ksaver Meško...

Prvo vrsten red vlada brez vsakega dvoma v Jugoslaviji...

Incident v Sarajevu. "Narodna Politika" poroča iz Sarajeva...

Suburban floral co. Slovensko podjetje! Se priporoča Slovencev...

First National Bank Chisholm, Minn. GLAVNICA IN PREOSTANEK...

LOOK OUT ZA PIJAČE. Kdor prodaja ali kupuje pijače...

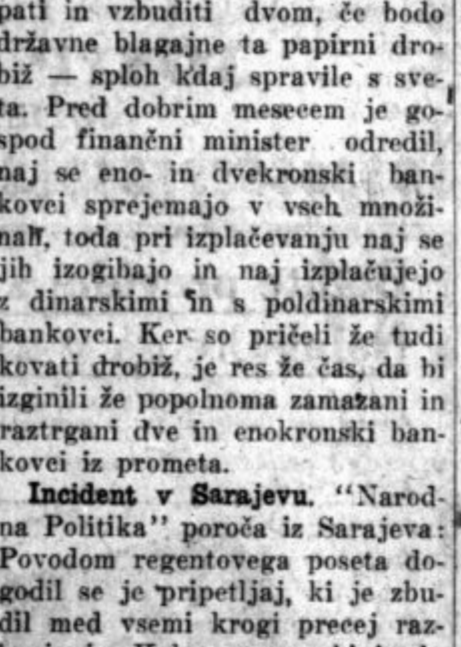
HIŠE NA PRODAJ. Na prodaj imam dve hiši v Lettsdale, Pa...

Plaće naših poslanikov. Ministrski svet je sklenil, da se zvišajo...

Glavoboli nastajajo lahko od prenapenjanja možganov...

SEVEROVH TABLETIH proti Glavobolu in Neuralgiji...

NEKAJ POSEBNEGA! Ura--budilka in godba, vse v enem

druga kot pri nas; ta ura je vredna najmanj do \$25.00...

VARIETY SALES COMPANY Dept.—8 H. Chicago, Ill.

IZ STAREGA KRAJA. je prišlo že mnogo oseb, katerim sem jaz izdelal prošnje...

Avstrijski vojaki. Moški, ki so bili vojaki v avstrijski vojski...

MATIJA SKENDER javni notar za Ameriko in stari kraj...

DENAR V JUGOSLAVIJO pošiljamo hitro, točno in po ceni. Potrdila lastnoročno...

MATE GLAVOBOL? TUKAJ JE ODOMOČ

Glavoboli nastajajo lahko od prenapenjanja možganov...

SEVEROVH TABLETIH proti Glavobolu in Neuralgiji...

Vzamejo se zelo lahko, so neškodljivi in niso neprijetni...

NEKAJ POSEBNEGA! Ura--budilka in godba, vse v enem

druga kot pri nas; ta ura je vredna najmanj do \$25.00...

VARIETY SALES COMPANY Dept.—8 H. Chicago, Ill.

IZ STAREGA KRAJA. je prišlo že mnogo oseb, katerim sem jaz izdelal prošnje...

Avstrijski vojaki. Moški, ki so bili vojaki v avstrijski vojski...

MATIJA SKENDER javni notar za Ameriko in stari kraj...

DENAR V JUGOSLAVIJO pošiljamo hitro, točno in po ceni. Potrdila lastnoročno...

MOLITVENIKI. V ZALOGI IMAM: "Rajski Glasovi", v platno vez...

POZOR gg. TAJNIKI KRAJEVNIH DRUŠTEVI! Kadar potrebujete nova društvena pravila...

OBDELANA FARMA NA PRODAJ. Rojaku, ki namerava kupiti obdelano farmo...

MLADIČ & VERDERBAR. 1334 W. 18th Street Chicago, Ill.

POZOR ROJAKI IN ROJAKINJE! ALPENTINKTURA je najuspešnejša na svetu...

THE DOLLAR SAVINGS BANK BRIDGEPORT, OHIO. GLAVNICA \$50,000.00.

ANTON ZBAŠNIK, javni notar, soba 102 Bakewell Bldg., Pittsburgh, Pa.

Avstrijski vojaki. Moški, ki so bili vojaki v avstrijski vojski...

MATIJA SKENDER javni notar za Ameriko in stari kraj...

DENAR V JUGOSLAVIJO pošiljamo hitro, točno in po ceni. Potrdila lastnoročno...

Zapiski iz mrtvega doma.

Spisal A. M. Dostojevski. Prevel Vladimir Levstik.

(Nadaljevanje.)

Nekoliko drugače, v drugem tonu in duhu, so pripovedovali pri nas o nekem poročniku Smekalovu, ki je opravljal v ostrogu službo poveljnika, preden so poverili to dolžnost našemu majorju. Čeprav so pripovedovali o Žerebjatnikovu precej ravnodušno in brez posebne jeze, vendar se niso veselili njegovih junaštev; niso ga hvalili, nego studili se jim je. Prezirali so ga celo z nekim ponosom. Toda poročnika Smekalova so se spominjali pri nas z radostjo in z veseljem. On namreč ni bil nikak ljubitelj palie in tepenja; v njemu ni bilo niti iskric Žerebjatnikovlje krvi. Vendar pa se tudi ni ogibal palie; in to je ravno tisto, da so se spominjali arestanti celo njegovih šib z neakao sladko ljubeznijo — tako zelo se je znal ta človek prisikati arestantom. A s čim? S čim si je zaslužil takšno popularnost? Res je, da so bili naši ljudje — kakor mogoče ves ruski narod — pripravljeno pozabiti vse muke za eno samo prijazno besedo; omenjam to za zdaj kot dejstvo, ne da bi ga razpravljajal, niti s te, niti z one strani. Lahko je bilo ugoditi tem ljudem in si pridobiti njih popularnost. Toda poročnik Smekalov si je pridobil posebno popularnost, tako da so celo o tem, kako je tepel, pripovedovali skoraj z ganjenostjo. "Oče je bil človeku odveč za njegovih dni," so včasih govorili arestanti in celo vzdihovali, kadar so v spominu primerjali svojega začasnega predstojnika Smekalova s sedanjim majorjem.

"Dušica je bil!"

Bil je to preprost, po svoje morda tudi dober človek. Toda zgcdi se včasih, da je za načelnika ne je dober, nego celo velikodušen človek, in vendar ga ne ljubi nihče, da, celo posmehujejo se nekateremu. Stvar pa je ta, da je znal Smekalov doseči, da so ga pri nas vsi priznavali za svojega človeka; in to je velika umetnost ali bolje rečeno, prirojena zmožnost, o kateri niti ne razmišlja, kdor jo ima. Kakor čudno se sliši, vendar so med takimi ljudje, vse prej nego dobri, in si vendar včasih pridobe veliko popularnost.

Oni niso sitni in ne kažejo studa do podrejenih jim ljudi — to je vzrok, kakor se mi dozdeva! Beloroškega gospoda ne vidijo v njih, gospodje osebnosti ne čutijo, marveč obdaja jih nekak poseben vonj po preprostem narodu, ki jim je prirojen; in — Bože moj! kako dozvonen je narod zanj! Česa ne bi zanj žrtvoval! Najusmiljenejšega človeka je pripravljen zamenjati za najboljši strogega. Če le diši po njegovem lastnem konopljinem vonju. In če je ta človek z njihovim duhom vrhutega še resnično dobrodušen, dasi po svoje — potem je sploh neprecenljiv!

Poročnik Smekalov je včasih tudi kruto kaznoval, kar sem že omenil, toda znal je nekako doseči, da se niso jezili nanj, nego so se nasprotno — se zdaj, v mojem času, ko je bilo vse že zdavnaj pri kraju — spominjali njegovih šal pri tepenju s smehom in nasladi. Siver pa ni znal mnogo takih "šal"; za to je imel pre malo umetniške domišljije. Da povem po pravici, imel je samo eno, edino šalo, s katero si je pomagal pri nas leto in dan; a morda je bila rayno ta zato tako prikupljiva, ker je bila edina. Naivnosti je bilo mnogo v njej.

Privedejo, na primer, arestant-skega grešnika. Smekalov pride v lastni osebni, s smehljajem in šalivo besedo, stopi k arestantu, vpraša ga to in ono — karkoli postranskega, o njegovih osebnih, domačih in arestantskih zadevah, in to kakor ne s posebnim ciljem, niti ne, da bi se poigraval z njim, nego enostavno zato, ker hoče res izvedeti to, kar vprašuje. Prineso šibe nanj in zapali celo pipo; imel je takšno dolgo, dolgo pipo.

Arestant začne prositi . . .

Arestant vzdihne in leže.

"No, ljubček moj, ali znaš očasna na pamet?"

"Kako ga ne bi znal, vaše blagorodje! Saj smo krščani, še majhni smo se ga učili . . ."

"Tak, moli ga." In arestant ve natančno, kaj naj moli, in ve naprej, kaj se bo godilo med molitvijo; saj se je ista šala ponovila z drugimi za svojih tridesetkrat. In ve tudi Smekalov sam; da je to arestantu znano; ve, da so se celo vojaki, ki stoje z dvignjenimi šibami nad ležečo žrtvo, že zdavnaj naslišali te šale, a vendar jo ponavljajo iznova — tako zelo se mu je prikupila enkrat zavsleji, morda ravno zato, ker jo je izumil sam, iz literarnega samoljublja.

Arestant začne moliti, vojaki s šibami čakajo, a Smekalov vstane s stola, dvigne roko, preneha pušiti pipo in čaka izvestne besedice. Naposled pride arestant do besed: "Odpusti nam naše dolge! . . ."

"Stoj!" kriknje razvneti poročnik, obrne se z navdušeno gesto k možu, ki je dvignil šibo in zakriči: "Primaži ga, da bo gorje!"

In se zasmeje na ves glas. Okrog stojičje vojaki se tudi smehljajo, smehlja se tisti, ki bije, in smehlja se skoraj da obsojenec sam, čeprav zaživlja na povelje "gorje!" šiba po zraku in bo urezala čez kratak hip kakor britve po njegovem grešnem telesu. In Smekalov se raduje, raduje ravno tega, da si je tako dobro izmislil — in sam sestavlja stih: "Odpusti nam naše dolge! — Primaži ga, da bo gorje!" — ki je tako pripraven za svojo rabo.

In Smekalov odide od kazni ves zadovoljen sam s seboj; pa tudi kaznovanec je skoraj vesel, sebe in Smekalova, in čez pol ure ga že vidiš pripovedati v ostrogu, kako se je tudi danes zopet ponovila že tridesetkrat prej ponovljena šala.

"Z eno besedo, dušica je! Šaljivec, da mu ni para!"

Včasih so se zdeli spomini o tem predobrem poročniku že kar neverjetni.

"Včasih se je zgodilo, bratec, da si šel mimo njegovega stanovanja," pripoveduje kak arestant in ves obraz se mu smehlja ob spominu, "on pa je že sedel pri oknu vspalni suknji; čaj je pil in pipico je pušil. Odkriješ se mu. — Kam pa, Aksenov? — Na delo, Michael Vasiljič; najprej moram v delavnico . . . In se ti nasmeje. Ta človek je dušica! Dušica, z eno besedo!"

"Z lučjo mu se najdeš para!" pripomni nekdo med poslušaleci.

III. **Nadaljevanje.**

(Vse, kar pišem tu o kaznih in eksekucijah, je bilo za mojih dni. Zdaj, pravijo, se je vse to že izpremenilo in se še izpreminja.)

Ispregovoril sem tukaj o kaznih kakor tudi o raznih izvrševalcih teh zanimivih dolžnosti, bistveno zato, ker sem šele s svojo preselitvijo v bolnico dobil nagledne pojme o vseh teh stvareh. Dotlej sem jih poznal le po tem, kar sem slišal praviti.

V naši dve bolniški sobi so spravljali vse s šibami kaznovane obtožence iz vseh bataljonov, arestantskih oddelkov in drugih vojnih čet, kar jih je bilo nastanjenih v našem mestu in v vsej njegovi okolici. Tiste prve čase, ko sem še tako željno opazoval vse, kar se je vršilo okrog mene, so vsi ti kaznovane in h kazni se pripravljajoči delali name naravno silen vtis. Bil sem razburjen, zmeden in prestrašen. Spominjam se, da sem se začel takrat mahoma nestrpno vglabljati v vse podrobnosti teh novih pojavov ter poslušati razgovore in pripovedovanja drugih arestantov-o tem predmetu, in sem jim sam zastavljal vprašanja ter iskal popolne jasnosti. Med drugim sem želel na vsak način spoznati vse stopnje obsodb in izvršitev, vse vrste izvršitve in pogled arestantov samih na vse to; izkušal sem si predstavljati duševno stanje tistega, ki odhaja h kazni. Rekel sem že, da je pred kaznijo redkokdaj hladnokrvnen, ne izključevši niti onih, ki so bili že prej mnogo in večkrat tepeni. Tu se obsojenec vohče loteva nekak oster, a čisto fizičen strah, ki pride nanj nehotein neostresljivo ter zadavi človeku vse njegovo naravno bitje. Kasneje, v vseh teh letih svojega etniškega življenja, sem nehote opazoval obtožence, ki so se po prestani prvi polovici svoje kazni in po začeljnju njenih posledic zopet izpisa-

vali iz bolnice, da sprejme drugi dan ostalo polovico odmerjenih jim palie. Ta razdelitev kazni na dve polovici se dogaja vselej po izreku zdravnika, ki prisostvuje eksekuciji. Ako je prisojeno štjevalo udarcev zelo veliko, tako da arestant ne more prestati vsega naenkrat, mu razdele to štjevalo na dva in celo na tri dele, ravnaje se po tem, kar reče zdravnik med kaznovanjem, to je, če sme biti kaznovanec še tepen ali še bi bilo združeno z nevarnostjo za njegovo življenje. Običajno odštejejo petsto, tisoč in celo poldratisoč udarcev naenkrat, če pa se glasi obsodba na dvatisoč ali na tritisoč palie, se razdele izvršitev na dva in tudi na tri dele.

(Dalje sledi.)

Zlato omražje zdravja.

Od Texasa do Kanade in od Kalifornije do New-Yorka, vse številne lekarne in druge prodajalne naših zdravil tvorijo zlato omražje zdravja, ker prodajajo Trinerjevo ameriško grenko zdravilno vino zoper neprebravo, zabasnost, glavobol, sopo v želodcu in črvi, vih, nervoznost itd. Vsak odjemalec postane vnet agitator tega neprecenljivega zdravila. Pred nedavnim časom nam je pisal Mr. Josip Koval iz Laferty, Ohio sledeče: "Lahko priobčite vsak čas moje priporočilo, kajti Trinerjevo ameriško grenko zdravilno vino zasluži po vsej pravici, da se ga neprestano priporočim." — Ako trpite vsled revmatizma in nevraltgije, pomnite, da je Trinerjevi Limentum varno zdravilo za te občutne bolezni. Ista učinkuje in deluje prav do korenine bolezni; njegov uspeh ej nagel in trajen. Ker so zdaj vnetja v grlu v serdini vsled nestalnega vremena, vam priporočamo da jemljete za grljaja Trinerjev Antiputrin. — Joseph Triner Company, 1333-1345 So. Ashland Ave., Chicago, Ill. (Advert.)

AKO STE NAD 40
sevam dobro izplača.
Iz slučajno izperete svoje telo raznih nečednosti; da oslajšate svoj želodec, pomagajte drobju delovati, odstranite strupe iz telesa in iz obisti, ter da odpomorete krvi, jo okrepčajte. Naravn se zamorete pomagati li z naravnim lek.

Bolgarski krvni čaj
je preskripeja narave. Prodaje se v vseh lekarnah, ali pa ga pošljemo po zavarovani pošti, 1 družinsko škafijo za \$1.25, ali 3 škafije za \$3.15, ali pa 6 škafije za \$5.25. Naslov: J. H. Von Schlick, President Marvel Products Co., 436 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa. (Adv.)

POSNEMAJMO DRUGE!
Kó pride ruski Jud v Ameriko, si smatra za prvo nalogo, da se nauči angleški jezik. Hodi v večerne šole in študira doma. Zato imamo toliko judovskih zdravnikov, dentistov, trgovcev itd., do čim Slovenci delamo po jama in plavjih ter se izobražujemo pri vinu. Imamo britehtne glave; porabimo naj jih. Pri učenju angleščine vam bo veliko pomagal Angleško-slovenski besednjak, ki ga je sestavil dr. Kern. Vsaka hiša bi morala imeti po en izvod. Cena mu je \$5. Naročite ga na ta naslov:
Dr. F. J. Kern,
6202 St. Clair, Ave. Cleveland, O.
Istotam lahko naročite Zormanove pesmi za \$1.25, v zalogi jih je še par sto.

Kila umori 7000 ljudi na leto.
Sedem tisoč oseb umrje na leto zaradi telesa. Kdo je ristično umrlo mrtvica list. Čemu? Ker: so nesrečniki sami sebe zanamarili, ali se pa niso dosti ozirali na oteklino na obrelem delu telesa valed utrzanja, ali kila. Kako je pa z Vami? Ali se tudi Vd zanamarjate? — Tem, da nosite le kako obvezo, ali kaj drugega? Tako obveza je samo za silo, podobna slabu opori pri veliki steni, da se ne poruši. Takšno obveza ne more tako delovati, kakor kila mehansko priprava, če se preveč stisnete z obvezo, ustavlja to cirkulacijo krvi; tako obveza drgne tudi oslabene mišice, ki potrebujejo največ prehrane.
Veda in umetnost je pa iznala način, ki vsemu temu odpomaga. Vsakdo, ki nosi sedaj kako obvezo, ali nas zoper kilo naj bi enkrat ZASTONJ poskusil takozvano PLAPAO metodo, ki je najbolj umetna, logična in uspešna pri domačemu zdravljenju kila. Ta način je še avetovno snan.

PLAPAO BLAZINICA, kadar se jo težno telesu prične, se ne premakne s prostora, valed tega tudi bolnik ni se teži. Ta blazinica je mehka kot žamet, lahka pri nošnji in po ceni. Rabbite je lahko med delom, ali počitkom. Nima nič jermenov, privez, ali trakov.

Učite se, torej kako je mogoče ustavljati naravno potlo pririne, utrzanja (kila) da Vas kite ne bo vedno teže. Pošljite svoje ime in naslov še danes na naslov: PLAPAO CO., Block 3267, St. Louis, Mo., da Vam pošljemo ZASTONJ poskusiljajo Plapao in vsa potrebna navodila.

Pooblastila za stari kraj, Prošnje in izjave
za dobavo potnih listov iz stare domovine v Ameriko, izdeluje pri general. konzulatu SHS. registrirani slovenski javni riotar
IVAN ZUPAN,
1951 W. 22. Place, Chicago, Ill.

Slabosti ledic
je lahko vzrok celo vrsto bolešim, ki so navadno s glavobolom, s bledim in vrtnim obrazom, otekanjem členkov, bolečinam uriniranjem in čmokastim očiščam. Kadar občutite, da so vaše ledice v neredu, ne izgubljajte čas, ampak dobiti Severova zdravila vzdruženo zdravje v družinah.

Severa's Ledsyl

Greje znan kot Severova Zdravilo za obisti in jeter. Skozi trideset let je to izdatno zdravilo uspešno popravilo rane nečednosti ledic in jeter. Na tisoče trepih je doblila v njem lek in so ozdraveli, ker so ga rabili. V dveh mesih, 75c in \$1.35. Po vseh lekarnah.

W. F. SEVERA CO.
CEDAR RAPIDS, IOWA

ZADNJA PRILIKA!
Kdor želi kupiti blizu slovenske cerkve v Chicago lěni dom, ali hišo, naj se požuri. Imam jih samo še par na prodaj. Hiše so v dobrem stanu na novo prebarvane zunaj in znotraj in se dobe po prav nizki ceni zaradi odhoda lastnika v staro domovino. Posebno opozarjam na eno hišo v II. nadstropja in priličje in garage ki donaha \$492.— renta na leto. Cena samo \$3,200.00. Vprašajte pri:
Martin Lavrich-u
1900 W. 22. Place,
Chicago, Illinois.
Telefon: Canal 5777.

Začimbo, zelišča in najraznovrstnejša **domača zdravila**
katera priporoča magr. Kneipp, imam vedno v zalogi.
Pišite po brezplačni cenik.
MATH. PEZDIR
P. O. Box 772, City Hall Station
NEW YORK CITY.
Telefon: Canal 6027.

FRANK GRILL'S DAIRY
Prva slov. hrvaška mlekarna.
1818 W. 22. St. Chicago, Ill.
Se priporoča našim gospodinjam. Mleko razvažam na dom.

Sporočilo.
Odgovarjajoč na številna vprašanja sporočam rojakom po Ameriki, da sem se vrnil 3. oktobra iz starega kraja, kamor sem šel z namenom, — prvič, da se seznanim s tamkajšnjimi razmerami, pred vsem gospodarskimi, in zlasti v kolikor pridejo iste v upoštevanje za ameriške rojake, — drugič sem šel pa tudi z namenom, da se osebno seznanim s težkocami, katere imajo jugoslovanski potniki v raznih križiščih, kakor v Parizu, Baselu, Trstu in Ljubljani, in da v teh mestih upostavim za svojo tvrdko zastopstva, na katere se bodo v slučaju potrebe zanesljivostjo obračali.
Na podlagi poznanja razmer v Jugoslaviji, pridobljenega z nad trimesečnim opazovanjem, mi bo mogoče še točnejše in v večji meri služiti svojim rojakom kakor do sedaj, zlasti, kadar rabi kdo kakve informacije o nalaganju denarja v starokrajške denarne zavode, o investiranju denarja v starokrajška podjetja itd. Dalje bo moji tvrdki potom njenih zastopstev v omenjenih mestih mogoče nuditi pomoč našim potnikom, bodisi onim, ki potujejo iz Amerike, kakor tudi onim, ki potujejo v Ameriko.
Zahvaljujoč se rojakom ob tej priliki za veliko dosedanje naklonjenost in znanje ter priporočajoč se tudi za naprej, ostajam z odličnim spoštovanjem
Leo Zakrajšek
70-9th Ave., New York, N.Y.

SIFKARTE
za DUBROVNIK TRST, HAVRE in HAMBURG prodajamo po najpovoljnejih cenah za najsigurneje brzoparnike.
DOPREMAMO osebe iz starega kraja z malimi stroški in brez zavlačanja.
POŠILJAMO denar v domovino; ter izdajemo čeke na dolarje, ali krome, katere izplačujejo razni denarni zavodi v starem kraju.
ZAVARUJEMO hiše proti požaru, osebe na življenje in ponesrečbe.
NAS ODVETNIŠKI in javni notarski oddelek prevzema tožbe, tirjatve, prevode, uknjižbe in vse v to stroko spadajoče posle tukaj in v domovini.
PRODAJEMO hiše, lote ter farme pod ugodnimi pogoji.
Za dobro postrežbo jamči.
JOHN A. LAJEVICH & CO.
1137 West 18th Street, Chicago, Ill.
Phone: Canal 4116.

Pošiljam denar v staro domovino
po najnižjem dnevnem kurzu.
Imam direktno zvezo z Ljubljansko kreditno banko.
JOSIP ZALAR,
JOLIET, ILL.
\$

Bodite previdni z denarjem!
Nalagajte ga v zanesljive banke!

Bolj kakor kdaj prej, je sedaj potreben ta opomin, kajti valed večje množine denarja med ljudstvom delajo spekulante velike dobičke z onimi, ki jim gredo na limanec.
Naš denarni zavod je zanesljiv in posnan med narodom po svoji utjudni in hitri postrežbi.
Mi plačujemo na hranilne uloge
po 3%
ki jih prilijemo k glavnici ako jih ne dvignete.
Naša banka je pod nadzorstvom vlade Združenih držav in člani kedaralnega rezervnega sistema.
Pri pošiljanju denarja v Jugoslavijo bodite previdni. Brezvestni mešetarji nastavlajo sedaj krom nam visoke cene, ker se hočejo okoristiti z nevednostjo ljudstva.
Poprajate nas za nasvet in cene, kadar želite poslati denar v staro domovino!
Ako imate doma Liberty Bonda, izpostavljenega nevarnostim ognja in tatov, prinesite jih k nam ter Vam jih bomo shranili brezplačno.
Poslojite, kjer se naši uradi, je naša lastnina. Odprto vsak dan icven sedel in prasnikov od 9. dop. do 3. pop.
THE JOLIET NATIONAL BANK
JOLIET, ILLINOIS
Kapital \$150,000.00 Prebitek \$360,000.00

Čemu se ozirate po drugih bankah?
Ka lahko denar pošljete skoiz NAS in ste zagotovljeni, da bodo vaši sorodniki in prijatelji prejeli denar že v **ŠTIRIH TEDNIH** od dneva, ko ga pošljete.
Mi imamo posebno zvezo in udobnosti z največjimi bankami v vaši domovini; vsled tega vas zagotavljamo ne le samo najbolj točne postrežbe, ampak tudi nižje cene.
Denar pošiljamo po kablju, čekih in denarnih nakaznicah. Mi vam brez kakih posebnih stroškov preskrbimo
DANES VELJA K 100—\$1.00, K 1000—\$9
Izvirno potrdilo prejelnika.
Mi naložimo denar za vas v vsako hranilnico v vaši domovini. Prodajemo parobrodne karte do: Trsta, Dubrovnika, Hamburga, Havre, Gdanskega, Konstancie i t. d. po najnižjih cenah iz Združenih držav do cilja.
Naš parobrodni oddelek vam preskrbi potne liste za Evropo in za potnike iz Evrope.
STATE COMMERCIAL & SAVINGS BANK
1935-39 MILWAUKEE AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS
TELEFON ARMITAGE 1012
ODPRTO DNEVNO od 9—6. Ob ponedeljkih, četrtrkih in sobotah od 8:30 do 8:30. Ob nedeljah od 10—12 ure.

AKO ŽELITE DOBITI DRUZINO, sorodnike, ali zaročenko iz stare domovine v Ameriko, direktnim potom in po ceni, ako hočete
POSLATI DENARJE HITRO in po najnižji dnevni ceni, ako hočete
POTOVATI V KRAJ po najkrajši črti, ugodno in zadovoljno, obrnite se na
EMIL KISS, bankirja,
133 Second Ave.,
New York, N. Y.
Prodajera direktne sifkarte iz domovine do vsakega mesta v Ameriki. — Izdelujem vse spise javnega notarja za dopremanje družin. — Potnikom v stari kraj nabavljam potne liste (pose) tukaj, računajoč jim edino konzularno pristojbino.